

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παράρτημα που ακολουθεί δεν αποτελεί μέρος της ανάλυσης και των προτάσεων της ECRI αναφορικά με την κατάσταση στην Κύπρο.

Η ECRI επιθυμεί να σημειώσει ότι η ανάλυση η οποία περιλαμβάνεται στην τρίτη της έκθεση για την Κύπρο, φέρει ημερομηνία 16 Δεκεμβρίου 2005, και ότι οποιαδήποτε μεταγενέστερη εξέλιξη δεν λαμβάνεται υπ' όψη.

Σύμφωνα με την ανά χώρα διαδικασία της ECRI, το σχέδιο έκθεσης για την Κύπρο ήταν το αντικείμενο εμπιστευτικού διαλόγου με τις Κυπριακές αρχές. Πολλά από τα σχόλιά τους ελήφθησαν υπ' όψη από την ECRI και ενσωματώθηκαν στην έκθεση.

Ωστόσο, μετά από αυτό το διάλογο, οι Κυπριακές αρχές ζήτησαν όπως οι ακόλουθες απόψεις από την πλευρά τους ενσωματωθούν ως παράρτημα στην έκθεση της ECRI.

**« ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ European Commission against Racism and Intolerance
(ECRI)**

Παρατηρήσεις του Υπουργείου Εξωτερικών

Όσον αφορά την **παράγραφο 4** της Σύνοψης, πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με τις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου 10 της Συνθήκης Προσχώρησης στην ΕΕ ολόκληρη η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας γίνεται μέρος της ΕΕ και στην περίπτωση που δεν θα είχε επιτευχθεί συνολική διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος μέχρι την ημερομηνία ένταξης, 1^η Μαΐου 2004, η εφαρμογή του κεκτημένου αναστέλλεται στις περιοχές στις οποίες η κυβέρνηση της Δημοκρατίας δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο.

Αναφορικά με την **παράγραφο 39**, παρότι η Κυπριακή Δημοκρατία έχει στόχο να προωθήσει δικοινοτικές πρωτοβουλίες στις οποίες να εμπλέκονται σχολικές κοινότητες (μαθητές, φοιτητές, δάσκαλοι κτλ), η απάντηση της τουρκοκυπριακής κοινότητας φαίνεται να είναι αρνητική. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι Εθνικές υπηρεσίες για τα εκπαιδευτικά προγράμματα της ΕΕ στην Κύπρο έχουν ενημερώσει την Ένωση των Τουρκοκυπρίων Δασκάλων καθώς και τους μαθητές για την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε τέτοια προγράμματα ως πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ωστόσο, αυτές οι οργανώσεις αρνήθηκαν επίμονα να κοινοποιήσουν τις σχετικές πληροφορίες στα μέλη τους, απέρριψαν την πρόταση να συμμετέχουν ως πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας και, στις περιπτώσεις εκείνες που συμμετείχαν, οι προσπάθειες τους στόχευαν στην αναβάθμιση της θέσης της ούτω καλούμενης «ΤΔΒΚ» παρά στην προώθηση της συμφιλίωσης και της συνεργασίας.

Παράγραφοι 63-70: Σχετικά με τους εγκλωβισμένους στο Ριζοκάρπασο, υπενθυμίζεται ότι στην 4^η Διακρατική Προσφυγή της Κύπρου εναντίον της Τουρκίας (10 Μαΐου 2001), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε την Τουρκία ένοχη για:

- Παραβίαση των δικαιωμάτων των Ελληνοκυπρίων εγκλωβισμένων που ζουν στις κατεχόμενες περιοχές (δικαίωμα στην ελευθερία λόγου και έκφρασης, ελεύθερης γνώμης και απόκτησης πληροφοριών και ιδεών).
- Παραβίαση των δικαιωμάτων των Ελληνοκυπρίων εγκλωβισμένων στην εκπαίδευση εξαιτίας της έλλειψης υποδομών για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Παρά το γεγονός ότι φέτος έγινε κατορθωτή η λειτουργία Γυμνασίου στο Ριζοκάρπασο, η παραβίαση του δικαιώματος των εγκλωβισμένων στην εκπαίδευση συνεχίζεται αφού η τουρκική πλευρά απαιτεί να «εγκρίνει» εκ των προτέρων τα μέλη του προσωπικού. Η «έγκριση» αν και όποτε δοθεί, απαιτεί αργή και χρονοβόρα διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, φέτος τα ονόματα και όλες οι λεπτομέρειες που ζητήθηκαν για τέσσερα μέλη του προσωπικού (καθηγητές αγγλικών, γαλλικών, μαθηματικών και ηλεκτρονικών υπολογιστών) είχαν διαβιβαστεί από την Κυπριακή Δημοκρατία στην UNFICYP στις 2 Σεπτεμβρίου 2005, 10 μέρες πριν από την έναρξη λειτουργίας του σχολείου. Δυστυχώς, η τουρκική πλευρά «ενέκρινε» μόνο τρεις από τους καθηγητές μέχρι τις 10 Οκτωβρίου. Οι δύο επιπλέον καθηγητές, τα ονόματα των οποίων δόθηκαν στην UNFICYP στις 5 Οκτωβρίου «εγκρίθηκαν» από την τουρκική πλευρά στις 14 Νοεμβρίου. Η τουρκική πλευρά ενημέρωσε επίσης την UNFICYP ότι ο καθηγητής των ηλεκτρονικών υπολογιστών του οποίου το όνομα είχε δοθεί στις 2 Σεπτεμβρίου 2005 δεν είχε και ούτε επρόκειτο να εγκριθεί. Η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας υπέβαλε στην UNFICYP τα στοιχεία νέου καθηγητή Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και νέου φιλολόγου στις 21 Νοεμβρίου 2005 και στις 7 Δεκεμβρίου αντίστοιχα. Η «έγκριση» για τον καθηγητή των Υπολογιστών δόθηκε στις 21 Δεκεμβρίου ενώ η «έγκριση» του φιλολόγου εκκρεμεί ακόμα.

Όσον αφορά τις **παραγράφους 78-82** λεπτομερείς πληροφορίες δίνονται στο επισυναπτόμενο παράρτημα Ι υπό τον τίτλο: 'Μέτρα της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας προς όφελος των Τουρκοκυπρίων.'

Σχετικά με την **παράγραφο 105** πρέπει εξ' αρχής να υπογραμμιστεί ότι η Έκθεση είναι ανακριβής στη διατύπωση όταν αναφέρεται στην πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων που αποδέχθηκαν το σχέδιο Ανάν, καθώς δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι στους «ψηφοφόρους» στις κατεχόμενες περιοχές συμπεριλαμβάνονται έποικοι από την Τουρκία. (πληροφορίες δίδονται στο επισυναπτόμενο έγγραφο υπό τον τίτλο: ' Παράνομος εποικισμός στο κατεχόμενο τμήμα της Κυπριακής Δημοκρατίας' Παράρτημα ΙΙ.) Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις 'Νόμιμες ανησυχίες των Ελληνοκυπρίων όσον αφορά το σχέδιο Ανάν' δίδεται στο Παράρτημα ΙΙΙ.

ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ

Ο τουρκικός κατοχικός στρατός αναγκάστηκε το 2003 να άρει μερικώς τους περιορισμούς στη διακίνηση δια μέσου της γραμμής κατάπαυσης του πυρός στην Κύπρο. Ως αποτέλεσμα, για πρώτη φορά από την τουρκική εισβολή του 1974 και την συνακόλουθη κατοχή του βορείου τμήματος της Κύπρου, Τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι είχαν την ευκαιρία να διασχίσουν τη γραμμή – μέσω σημείων που ελέγχονται από τον τουρκικό στρατό- και να έρθουν σε επαφή μεταξύ τους ειρηνικά, διαμειδώντας τους ισχυρισμούς της τουρκικής πλευράς ότι οι δύο κοινότητες δεν μπορούν να ζήσουν μαζί ειρηνικά.

Η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας προκειμένου να διευκολύνει την οικονομική ανάπτυξη των Τουρκοκυπρίων υιοθέτησε το 2003 δέσμη μέτρων προς όφελος των Τουρκοκυπρίων πολιτών της χώρας. Το κόστος αυτών των μέτρων για την περίοδο 2003- 2005 ανέρχεται σε περίπου **77 εκατομμύρια ευρώ** (44,2 εκατομμύρια ΚΛ), συμπεριλαμβανομένων περίπου **36,2 εκατομμυρίων ευρώ** (20,8 εκατομμύρια ΚΛ) για το 2005 ως ακολούθως:

- **Λωρεάν Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη: 10,94 εκατομμύρια ευρώ** για την περίοδο 2003- 2005 συμπεριλαμβανομένων **4,52 εκατομμυρίων** για το 2005.
- **Κοινωνικές Παροχές** (Κοινωνικές ασφαλίσεις, Συντάξεις και άλλα κυβερνητικά επιδόματα, οικονομική βοήθεια από την Κοινωνική Ευημερία): **58,8 εκατομμύρια ευρώ** για την περίοδο 2003 - 2005 συμπεριλαμβανομένων **28,7 εκατομμυρίων ευρώ** για το 2005.
- **Άλλα οικονομικά ωφέληματα** (φοιτητικές χορηγίες, επίδομα για νεογέννητα παιδιά) **498,680 ευρώ** για την περίοδο 2003-2005 συμπεριλαμβανομένων **196,620 ευρώ** για το 2005.
- **Κόστος μεταφοράς Τουρκοκυπρίων** (από τα σημεία ελέγχου προς προορισμούς που βρίσκονται στην ελεγχόμενη από την κυβέρνηση περιοχή και αντίστροφα): **204,450 ευρώ** για την περίοδο 2003-2005 συμπεριλαμβανομένων **104,400 ευρώ** για το 2005.
- **Εκπαίδευση** (Δίδακτρα και κόστος μεταφοράς για τους Τουρκοκύπριους μαθητές ιδιωτικών σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης): **753,420 ευρώ** για την περίοδο 2003-2005, συμπεριλαμβανομένων **445,440 ευρώ** για το 2005.
- Συντήρηση υδατοφρακτών και συστημάτων άρδευσης και παροχή νερού σε συγκεκριμένα χωριά στις κατεχόμενες περιοχές: **4,18 εκατομμύρια ευρώ** για την περίοδο 2003- 2005, συμπεριλαμβανομένων **1,59 εκατομμυρίων ευρώ** για το 2005. Σημειώνεται ότι το συνολικό κόστος για αυτό το συγκεκριμένο μέτρο την περίοδο 1974- 2005 ήταν **17,32 εκατομμύρια ευρώ**.
- **Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας στις κατεχόμενες περιοχές: 1,62 εκατομμύρια ευρώ** για την περίοδο 2003- 2005, συμπεριλαμβανομένων **575,900 ευρώ** για το 2005. Σημειώνεται ότι το κόστος

για την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στα κατεχόμενα για την περίοδο 1974- 2005 ήταν **261,23 εκατομμύρια ευρώ**.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το κόστος των πιο πάνω καλύπτεται από τον προϋπολογισμό της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η μεγάλη πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων δεν πληρώνει φόρους προς την Κυπριακή Δημοκρατία αφού κατοικεί σε περιοχές όπου η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο.

Επιπλέον, σημειώνεται ότι οι αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας έχουν εκδώσει τα ακόλουθα έγγραφα για τους Τουρκοκύπριους πολίτες της Δημοκρατίας:

- **57,309 ταυτότητες**
- **32,185 διαβατήρια**
- **63,592 πιστοποιητικά γεννήσεως**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι Τουρκοκύπριοι που ζουν στην Κύπρο υπολογίζονται λιγότεροι από 90, 000.

Περίπου 7400 Τουρκοκύπριοι που κατοικούν στις κατεχόμενες περιοχές περνούν σε καθημερινή βάση στις περιοχές που ελέγχει η Κυβέρνηση για να εργαστούν. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Τουρκοκυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου οι μισθοί τους που μεταφέρονται στις κατεχόμενες περιοχές ανέρχονται σε περίπου **313,2 εκατομμύρια ευρώ** το χρόνο.

Τέλος, η αξία των αγαθών που παράγονται στις κατεχόμενες περιοχές και εμπορεύονται διαμέσου της γραμμής κατάπαυσης του πυρός σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού για την Πράσινη Γραμμή της ΕΕ (ΕΚ Νο 866/2004), υπολογίζεται από το τουρκοκυπριακό Εμπορικό Επιμελητήριο σε **1,9 εκατομμύρια ευρώ**, συμπεριλαμβανομένων αγαθών αξίας **1,42 εκατομμυρίων ευρώ** που εμπορεύθηκαν διαμέσου της γραμμής κατάπαυσης του πυρός κατά το 2005.

AIDE MEMOIRE

Παράνομος εφοικισμός στο κατεχόμενο τμήμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

- Η αλληλεπίδραση μεταξύ:
  - της ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ την 1^η Μαΐου 2004·
  - του οικοδομικού οργασμού που λαμβάνει χώρα, από το 2002, στην κατεχόμενη από την Τουρκία περιοχή της Δημοκρατίας ·
  - της προοπτικής παραχώρησης χρηματοδοτικής βοήθειας στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα από την ΕΕ, τις ΗΠΑ¹ κλπ και
  - οι αυξημένες ευκαιρίες εργασίας για Τουρκοκύπριους στις περιοχές στις οποίες η Κυβέρνηση ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο (όπου οι μισθοί είναι υψηλότεροι)²

---

¹ Η προτεινόμενη από την ΕΕ και ΗΠΑ χρηματοδοτική βοήθεια είναι περίπου 259 εκατομμύρια ευρώ και 30,6 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, αντίστοιχα.

έχει ήδη επιδράσει θετικά στην οικονομική κατάσταση της Τουρκοκυπριακής κοινότητας³. Οι κατεχόμενες από την Τουρκία περιοχές μετατρέπονται σε πόλο έλξης για χειρονακτικούς εργάτες. Χρησιμοποιώντας το γεγονός αυτό ως κάλυψη, η Τουρκία έχει εντείνει δραματικά τον προσχεδιασμένο εποικισμό των κατεχομένων, από Τούρκους εποίκους, και ο αριθμός τους υπερβαίνει τους αυτόχθονες Τουρκοκύπριους.

- Στις 12 Οκτωβρίου 2004, ως μέρος της τελευταίας προσπάθειας της Τουρκίας να εμπεδώσει τον ήδη υπερβολικά υψηλό αριθμό εποίκων στην Κύπρο, ανακοινώθηκε η υπογραφή ενός «πρωτοκόλλου» μεταξύ της Τουρκίας και της υποτελούς σε αυτή τοπικής διοίκησης, την ούτω καλούμενη «τουρκική δημοκρατία της βόρειας Κύπρου». Το «πρωτόκολλο» προνοεί ότι οι «άδειες» κατοικίας και/ή εργασίας θα «εκδίδονται», ταχύτατα, σε Τούρκους υπηκόους που βρίσκονται στις κατεχόμενες από την Τουρκία περιοχές, χωρίς την «άδεια» της «τδβΚ», εάν έχουν εισέλθει στην εν λόγω περιοχή μέχρι μιας καθορισμένης ημερομηνίας, χρησιμοποιώντας μόνο τις ταυτότητές τους.

Σύμφωνα με τελευταίους υπολογισμούς, η δημοσιοποίηση του λεγόμενου «πρωτοκόλλου» έχει ενδυναμώσει την κατάκλιση του κατεχόμενου από την Τουρκία βορρά με ΑΚΟΜΗ 40,000 Τούρκους, σε ένα μόνο χρόνο (2004). Πολλοί από τους νεο-αφιχθέντες κατοικούν σε εγκαταλειμμένα σπίτια και σε οικοδομές. Τα ανωτέρω επιβεβαιώνουν δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου που αναφέρουν ότι η Τουρκία επιδιώκει την αύξηση του πληθυσμού της που βρίσκεται σήμερα στην Κύπρο σε 400,000.

Τέτοιες απόπειρες μεταβολής του δημογραφικού χαρακτήρα της Κύπρου εντείνονται από την άρνηση της Τουρκίας να βοηθήσει στον επαναπατρισμό εποίκων⁴ και από τη χορήγηση σφετερισμένων ελληνοκυπριακών σπιτιών/γης σε αυτούς. Αξίζει μάλιστα να αναφερθεί ότι ένας αριθμός εποίκων, στους οποίους χορηγήθηκαν ελληνοκυπριακές περιουσίες, επέλεξαν να εκμεταλλευτούν την έκρηξη της παράνομης οικοδομικής δραστηριότητας στο κατεχόμενο από την Τουρκία βόρειο τμήμα, για να «ξεφορτωθούν» τα «κλεμμένα προϊόντα», «πουλώνοντας» τα με τεράστια κέρδη. Τέτοια άτομα έχουν από τότε επιστρέψει στην Τουρκία ως πλούσιοι «άρχοντες».

- Ιστορικά, από το 1974 η Τουρκία επιδιώκει συστηματικά την εσκεμμένη πολιτική του εποικισμού της κατεχόμενης Κύπρου, από την οποία έχουν εκδιωχθεί 170,000 Ελληνοκύπριοι. Αυτό αποσκοπεί στην αλλαγή της δημογραφικής δομής του νησιού, στον έλεγχο και στη νόθευση της πολιτικής βούλησης της τουρκοκυπριακής κοινότητας⁵ (ακόμη και για την εποχή που θα

---

² Υπολογίζεται ότι, υποβοηθούμενοι από τη μερική άρση των περιορισμών στην ελεύθερη διακίνηση το 2003, περίπου 4500 Τουρκοκύπριοι περνούν καθημερινά την πράσινη γραμμή για να εργαστούν στις ελεύθερες περιοχές. Ο αριθμός τους πριν τη μερική άρση των περιορισμών ήταν περίπου 700.

³ Σύμφωνα με το «γραφείο προγραμματισμού» της ούτω καλούμενης «τουρκικής δημοκρατίας της βόρειας Κύπρου», ενώ το 2003 το κατά κεφαλή εισόδημα στις κατεχόμενες από την Τουρκία περιοχές ήταν 5949 δολάρια ΗΠΑ, στα τέλη του 2004 αυτό εκτιμάτο να ανέλθει στα 7350 δολάρια ΗΠΑ. Η οικοδομική έξαρση και τα εισοδήματα από την Κυπριακή Δημοκρατία, αναφερόταν ως δύο από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που συνεισέφεραν στην βελτιωμένη επίδοση της οικονομίας το 2003.

⁴ Για παράδειγμα, έχει αναφερθεί ότι η τουρκική «πρεσβεία» στις κατεχόμενες περιοχές δεν παρέχει πλέον χρηματοδοτική βοήθεια σε Τούρκους εποίκους που επιθυμούν να επαναπατριστούν και δεν μπορούν να πληρώσουν τα έξοδα ταξιδιού πίσω στην Τουρκία. Επιπλέον, φαίνεται ότι το «πρωτόκολλο» που ανακοινώθηκε στις 12.10.2004 προνοεί ότι πριν από την «έκδοση» κάποιου ατόμου στην Τουρκία, οι αρχές της «τδβΚ» πρέπει να ενημερώσουν την τουρκική «πρεσβεία» στην κατεχόμενη Λευκωσία. Ορισμένοι Τουρκοκύπριοι πολιτικοί ηγέτες ερμήνευσαν το ανωτέρω ως ενός είδους αίτηση άδειας από την Τουρκία πριν ένας Τούρκος υπήκοος να μπορεί να επαναπατριστεί.

⁵ Για παράδειγμα, σύμφωνα με πρόσφατη ανακοίνωση του «ανώτατου εκλογικού συμβουλίου» της ούτω καλούμενης «τουρκικής δημοκρατίας της βόρειας Κύπρου», 146971 άτομα ήταν εγγεγραμμένα στους εκλογικούς καταλόγους της «τδβΚ» για τις «βουλευτικές εκλογές» του Φεβρουαρίου 2005: υπολογίζεται ότι 55% από αυτούς είναι μη-Τουρκοκύπριοι. Υπενθυμίζεται

έπεται της λύσης⁶), στη στήριξη της στρατιωτικής παρουσίας της Τουρκίας στην Κύπρο⁷ και στο να προκαταλάβει μια δίκαιη επίλυση του Κυπριακού προβλήματος με τη δημιουργία παράνομων *fait accomplis* που πρακτικά θα ήταν δύσκολο να αντιστραφούν⁸.

- Η συνεχής εισροή στις κατεχόμενες περιοχές εποίκων από την Τουρκία λαμβάνει χώρα παράλληλα με την αδιάκοπη έξοδο αυτοχθόνων Τουρκοκυπρίων⁹, οι οποίοι, το 1974, αριθμούσαν περίπου στις 118000, δηλαδή στο 18% του κυπριακού πληθυσμού. Σήμερα, οι Τούρκοι έποικοι (που υπολογίζονται γύρω στις 160000)¹⁰ είναι πολύ περισσότεροι από τους Τουρκοκύπριους (που υπολογίζονται στους 87600)¹¹, οι οποίοι έχουν χαμηλότερα ποσοστά αναπαραγωγής. Επιπρόσθετα, περισσότερα από 35000 Τουρκικά στρατεύματα βρίσκονται στην Κύπρο. Επομένως, υπάρχουν τουλάχιστον 195000 «νεο-τουρκοκύπριοι», ή περισσότερο από 2 Τούρκοι για τον κάθε Τουρκοκύπριο.

Σημείωση: Σύμφωνα με απογραφή που πραγματοποίησε η κυπριακή Κυβέρνηση το 2001, ο πληθυσμός στις περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας στις οποίες η Κυβέρνηση ακόμα εξασκεί αποτελεσματικό έλεγχο και σε κοινότητες που βρίσκονται μέσα στις Κυρίαρχες Βρετανικές Βάσεις ήταν 703529.

- Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, οι μεταφορές, από μια κατοχική δύναμη, δικών της πολιτών στην περιοχή που κατέχει, είναι παράνομες:

-Το άρθρο 49 (παράγραφος 6) της Τέταρτης Συνθήκης της Γενεύης του 1949 προνοεί ότι η «Κατοχική Δύναμη δεν θα απελάσει ή μεταφέρει μέρη του δικού της αστικού πληθυσμού στην περιοχή που κατέχει»,

-Το άρθρο 85(4)(a) του Επιπρόσθετου Πρωτοκόλλου 1 του 1977 στις Συνθήκες της Γενεύης θεωρεί «σοβαρή παραβίαση» της Συνθήκης τη μεταφορά από την κατοχική δύναμη δικού της πληθυσμού στην περιοχή που κατέχει,

-Το άρθρο 8(2)(b)(viii) του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου της Ρώμης θεωρεί «εγκλήματα πολέμου» την «έμμεση ή άμεση μεταφορά από την Κατοχική Δύναμη μερών του δικού της αστικού πληθυσμού στην περιοχή που κατέχει».

- Το γεγονός ότι οι κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου υπέστησαν συστηματικό εποικισμό από την Τουρκία εκτέθηκε δύο φορές από την Επιτροπή Μετανάστευσης, Προσφύγων και Δημογραφίας

ότι ο αριθμός των «εγγεγραμμένων ψηφοφόρων» της «τδβΚ» τη στιγμή των ταυτόχρονων χωριστών δημοψηφισμάτων της 24^{ης} Απριλίου 2004 ήταν 143639.

⁶ Σημειώνεται το γεγονός ότι με την άσκηση πολιτικού ελέγχου στην τουρκοκυπριακή κοινότητα διαμέσου των εποίκων, η Τουρκία θα μπορούσε να επηρεάσει αποφασιστικά τις εξελίξεις σε όποια κυπριακή πολιτική, μετά τη λύση.

⁷ Ένα σημαντικό ποσοστό εποίκων είναι νεαροί Τούρκοι άντρες που έλαβαν εκπαίδευση από τον τουρκικό στρατό ως στρατολογημένοι. Συνεπώς, ακόμη και μετά την επίσημη αποστρατικοποίηση της Κύπρου, η Τουρκία θα εγγυόταν, διαμέσου των εποίκων, την παρουσία ενός στρατού σε αναμονή σε ένα νησί που βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από τις ακτές της.

⁸ Για παράδειγμα, αναφορικά με το δικαίωμα των Ελληνοκύπριων προσφύγων να επιστρέψουν στις εστίες και περιουσίες τους, πολλές από τις οποίες η υποτελής στην Τουρκία τοπική διοίκηση έχει «παραχωρήσει» στους εποίκους.

⁹ Που τώρα διευκολύνεται από την απόκτηση υπηκοότητας ΕΕ και την πρόσβαση που αυτή προσφέρει σε 24 άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

¹⁰ Ο αριθμός περιλαμβάνει το πιο πρόσφατο κύμα αφίξεων.

¹¹ Υπολογισμός του 2001 – ο αριθμός πιθανότατα έχει από τότε μειωθεί.

του Συμβουλίου της Ευρώπης, πρώτα το 1992 (Εισηγητής ο Α. Κουκό, Ισπανία) και, πιο πρόσφατα, το 2003 (Εισηγητής: Γ. Λάακσο, Φινλανδία). Στις 24 Ιουνίου 2003 η έκθεση Λάακσο οδήγησε στην υιοθέτηση από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης της Σύστασης 1608 στην οποία, η Συνέλευση, αφού σημείωσε την έλλειψη ακρίβειας ως προς τον αριθμό των Τούρκων υπηκόων που καταφθάνουν στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου, δήλωσε μεταξύ άλλων, τα εξής:

- « 5. Δεδομένων των υφιστάμενων πληροφοριών, η συνέλευση δεν μπορεί να αποδεχθεί τους ισχυρισμούς ότι η πλειοψηφία των Τούρκων υπηκόων που καταφθάνουν είναι εποχιακοί εργάτες ή πρώην κάτοικοι που είχαν φύγει από το νησί πριν το 1974. Επομένως, καταδικάζει την πολιτική «πολιτογράφησης» που σχεδιάστηκε για να ενθαρρύνει νέες αφίξεις η οποία εισήχθη από την τουρκοκυπριακή διοίκηση με την πλήρη υποστήριξη της τουρκικής Κυβέρνησης.
6. Η Συνέλευση είναι πεπεισμένη ότι η παρουσία των εποίκων αποτελεί διαδικασία κεκαλυμμένου εποίκισμού και επιπρόσθετο και σοβαρό εμπόδιο στην ειρηνική λύση του Κυπριακού Προβλήματος κατόπιν διαπραγματεύσεων.
7. Επομένως, η Συνέλευση εισηγείται όπως το Συμβούλιο Υπουργών:
  - i. *«δώσει οδηγίες στην Επιτροπή Ευρωπαϊκού Πληθυσμού (CAHP) να διεξάγει απογραφή πληθυσμού σε όλο το νησί, σε συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες αρχές, με σκοπό να αντικαταστήσει τους υπολογισμούς με αξιόπιστα στοιχεία...»*
  - iv. *καλεί την Τουρκία, καθώς και την τουρκοκυπριακή υποτελή τοπική διοίκηση της στο βόρειο τμήμα της Κύπρου, να σταματήσει τη διαδικασία εποίκισμού από Τούρκους έποικους...*
  - v. *Καλεί την Τουρκία να εφαρμόσει τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με το δικαίωμα των προσφύγων στην παρουσία τους στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου...»*

Όπως και η Σύσταση 1197 (1992), η Σύσταση 1608 αγνοήθηκε από την Τουρκία.

- Παρεμπιπτόντως, υπενθυμίζεται ότι ένας από τους κύριους λόγους απόρριψης του Σχεδίου Ανάν ήταν ότι το Σχέδιο νομιμοποιούσε τη συνεχή παρουσία της μεγάλης πλειοψηφίας Τούρκων εποίκων και περιείχε πρόνοιες που θα επέτρεπαν τη συνεχή εισροή Τούρκων υπηκόων στην Κύπρο. Αναφορικά με το τελευταίο σημείο, το τεράστιο μέγεθος του πληθυσμού της Τουρκίας και η σχετική της υπανάπτυξη, το καθεστώς κράτους μέλους της ΕΕ της γειτονικής Κύπρου καθώς και η παρουσία, εδώ και 434 χρόνια, μιας τουρκικής κοινότητας στο νησί, σήμαινε ότι οι διευθετήσεις που προέβλεπε το Σχέδιο Ανάν θα μετέτρεπαν την Κύπρο σε ιδεώδη προορισμό για Τούρκους μετανάστες, με όλες τις συνέπειες που αυτό μπορεί να είχε μακροπρόθεσμα για την κυπριακή δημογραφία, πολιτική και εθνική ασφάλεια.
- Ενόψει των ανωτέρω, η Κυπριακή Δημοκρατία απαιτεί όπως η Τουρκική Δημοκρατία –η οποία πρόκειται να αρχίσει ανοιχτές ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την ΕΕ στις 3.10.2005-, εφαρμόσει **αμέσως** μορατόριουμ στην εισροή στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου μη Κύπριων πολιτών (εποίκων), διευκολύνει **αμέσως** τον επαναπατρισμό των εποίκων, που βρίσκονται ήδη στην Κύπρο, πίσω στην Τουρκία και αποδεχθεί **αμέσως** να διεξάγει το συντομότερο δυνατόν απογραφή πληθυσμού στις κατεχόμενες περιοχές με διεθνή επιτήρηση, η

οποία θα καταγράψει, αποτελεσματικά, μεταξύ άλλων, την υπηκοότητα των ατόμων που κατοικούν εκεί.

AIDE MEMOIRE

Στις 24 Απριλίου ζητήθηκε από τον Κυπριακό Λαό να αποδεχθεί ή να απορρίψει, διαμέσου ταυτόχρονων χωριστών δημοψηφισμάτων, την πρόταση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για την Συνολική Διευθέτηση του Κυπριακού Προβλήματος (Σχέδιο Ανάν V). Η καθαρή πλειοψηφία του 75,8% των Ελληνοκυπρίων απέρριψε το Σχέδιο Ανάν.

Επισημαίνεται ότι οι Ελληνοκύπριοι δεν απέρριψαν την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος. Δεν ενέκριναν το συγκεκριμένο σχέδιο.

Σύμφωνα με την συμφωνία της Νέας Υόρκης της 13^{ης} Φεβρουαρίου 2004, ο Γενικός Γραμματέας θα οριστικοποιούσε το Σχέδιο, ασκώντας τη διακριτική του ευχέρεια, μετά τη διεξαγωγή, σε 2 φάσεις, σοβαρών συνομιλιών μεταξύ των μερών με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας σε όλα τα σημαντικά σημεία. Δυστυχώς, η προοπτική οριστικοποίησης του Σχεδίου από το Γενικό Γραμματέα, στο τέλος της συμπεφωνημένης διαδικασίας, αποδείχθηκε αντικίνητρο για ουσιαστικές διαπραγματεύσεις τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελβετία.

Κατά συνέπεια, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, δεν έλαβε χώρα πραγματική διαπραγμάτευση, δεδομένου ότι οι Τουρκοκύπριοι ανάλωσαν τον μεγαλύτερο μέρος του χρόνου θέτοντας εισηγήσεις αντίθετες, τόσο στις θεμελιώδεις αρχές του Σχεδίου όσο και στα προηγουμένως συμπεφωνημένα «ανταλλάγματα».

Αυτές οι τουρκικές απαιτήσεις ικανοποιήθηκαν στο Σχέδιο Ανάν, όπως αυτό οριστικοποιήθηκε από τον Γενικό Γραμματέα στις 31 Μαρτίου 2004. Αντιθέτως, οι βασικές προτάσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς, όλες στα πλαίσια των παραμέτρων του Σχεδίου, αγνοήθηκαν. Το καθαρό αποτέλεσμα των δημοψηφισμάτων και στις δύο κοινότητες επιβεβαιώνει την αρχική αξιολόγηση της ελληνοκυπριακής πλευράς, ότι όλα τα τρίτα μέρη, εμπλεκόμενα στη διαδικασία, επικέντρωσαν της προσπάθειές τους στην ικανοποίηση των συμφερόντων της Τουρκικής Δημοκρατίας και τη διασφάλιση θετικού αποτελέσματος του δημοψηφίσματος στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα, αγνοώντας ταυτόχρονα το γεγονός ότι και οι Ελληνοκύπριοι έπρεπε να πεισθούν να εγκρίνουν το Σχέδιο.

Το τελικό πακέτο που παρουσιάστηκε στα μέρη περιείχε πρόνοιες που δεν μπορούσαν να γίνουν αποδεκτές από τους Ελληνοκύπριους:

- Οι Ελληνοκύπριοι δεν αποδέχθηκαν την παρουσία τουρκικών στρατευμάτων εσαεί, τα οποία, σύμφωνα με το Σχέδιο, θα παρέμεναν στην Κύπρο ακόμα και μετά την ενδεχόμενη ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ.
- Οι Ελληνοκύπριοι δεν αποδέχθηκαν τη συνέχιση της Συνθήκης Εγγυήσεως για μια απροσδιόριστη χρονική περίοδο, με επέκταση του πεδίου της, συγκρινόμενη με τη Συμφωνία του 1960, που ακολούθησε την κυπριακή ανεξαρτησία. Πρέπει να σημειωθεί η Τουρκία επικαλέστηκε τη συγκεκριμένη Συνθήκη ως πρόφαση, παραβιάζοντας του χάρτη του ΟΗΕ, για να δικαιολογήσει την εισβολή της στην Κύπρο το 1974. Ήταν αδύνατον για τους Ελληνοκύπριους να αποδεχθούν **την αόριστη συνέχιση του καθεστώτος της Εγγυήτριας χώρας στην Τουρκία**, από τη στιγμή που η Κύπρος υπέστη εισβολή και συνεπαγόμενη κατοχή από την Εγγυήτρια δύναμή της.
- Οι Ελληνοκύπριοι απέρριψαν ένα Σχέδιο που δεν περιείχε πρόνοιες που να εξασφάλιζαν την εφαρμογή της συμφωνίας, ειδικά όσον αφορά τις πρόνοιες όπου η συνεργασία της Τουρκίας ήταν απαραίτητη. Σημειώνεται ότι εισηγήσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς για επιπρόσθετες εγγυήσεις και άλλα μέτρα προστασίας σχετικά με τη σταδιακή μείωση των τουρκικών κατοχικών

στρατευμάτων και την εδαφική ρύθμιση αγνοήθηκαν, αυξάνοντας με αυτό τον τρόπο το αίσθημα ανασφάλειας των Ελληνοκυπρίων.

- Οι Ελληνοκύπριοι δεν κατανόησαν γιατί να δοθεί, παρά τις πολυάριθμες διαμαρτυρίες τους, σε **45.000 Τούρκους έποικους η κυπριακή υπηκοότητα**, επιπρόσθετα εκείνων που είναι νυμφευμένοι με Τουρκοκύπριους ή που έχουν γεννηθεί στην Κύπρο, ενώ, **τουλάχιστον, σε ακόμα 20,000 θα παραχωρείτο και μόνιμη παραμονή, με πιθανότητα απόκτησης υπηκοότητας σε περίοδο τεσσάρων χρόνων**. Είναι αρκετό να υπενθυμίσουμε ότι η Τουρκική Δημοκρατία, παραβιάζοντας τη Συνθήκη της Γενεύης του 1949, το Καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου και τη Συνθήκη Εγκατάστασης, εμφύτευσε παράνομα αυτούς τους εποίκους στην Κύπρο.
- Επιπρόσθετα, ο λαός δεν κατανόησε γιατί, **σε όλους τους Τούρκους εποίκους, που αποτελούν την πλειοψηφία στους «εκλογικούς καταλόγους της ΤΔΒΚ» παραχωρήθηκε το δικαίωμα να ψηφίσουν στο δημοψήφισμα**, παρά την αρχή που διατυπώνεται στην απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου που *«απαιτεί ελεύθερη και γνήσια έκφραση της θέλησης του ενδιαφερόμενου λαού»*, καθώς και το προηγούμενο που εφαρμόστηκε στην περίπτωση του Ανατολικού Τιμόρ.
- Οι Ελληνοκύπριοι είπαν «Όχι» σε ένα σχέδιο που ορίζει ότι μπορεί να υπάρχει **μόνιμη ροή Τούρκων υπηκόων** στην Κύπρο.
- Οι Ελληνοκύπριοι δεν ενέκριναν ένα σχέδιο το οποίο θα **εγκαθίδρυε ένα περίπλοκο και δυσλειτουργικό κράτος με συνεχή αδιέξοδα πάνω σε ξεκάθαρα πολιτικά ζητήματα ακατάλληλα για δικαστική επιδιαιτησία**. Αυτό, μετά μεγάλης βεβαιότητας, θα οδηγούσε σε παράλυση.
- Οι Ελληνοκύπριοι απέρριψαν το Σχέδιο, ορισμένες πρόνοιες του οποίου αποτελούν καθαρές παραβιάσεις ή μακροχρόνιες αναστολές στην εφαρμογή θεμελιωδών δικαιωμάτων. Αυτές οι πρόνοιες θεσμοθετούν μια διχοτομική δομή στην πολιτική σφαίρα σε θέματα κατοικίας, στην άσκηση του δικαιώματος στην περιουσία, ακόμα και στο δικαίωμα εμπορικών συναλλαγών.
- Οι Ελληνοκύπριοι δεν ενέκριναν ένα σχέδιο το οποίο **στερούσε στην πλειοψηφία των προσφύγων το δικαίωμα επιστροφής στις εστίες τους** σε συνθήκες ασφάλειας. Επιπλέον, ο προτεινόμενος πολύπλοκος μηχανισμός που διέπει την άσκηση των περιουσιακών δικαιωμάτων των εκτοπισμένων, με τους πολυάριθμους όρους για την αποκατάσταση περιουσίας, απέτυχαν να πείσουν ότι αυτή θα λειτουργούσε αποτελεσματικά. Επιπρόσθετα, οι διατάξεις για τις αποζημιώσεις ήταν γεμάτες από ασάφειες που προξενούσαν σοβαρές ανησυχίες για την μελλοντική οικονομική τους βιωσιμότητα.
- Οι Ελληνοκύπριοι απέρριψαν ένα σχέδιο που τους **επέβαλλε την οικονομική υποχρέωση να καταβάλουν τις μεγάλες αποζημιώσεις για απώλεια περιουσιών στην κατεχόμενη από την Τουρκία περιοχή**. Οι ελληνοκύπριοι απλώς αρνήθηκαν να αναλάβουν το κόστος του *fait accompli* που δημιουργήθηκε από την τριαντάχρονη κατοχή της γης τους.
- Οι Ελληνοκύπριοι απέρριψαν ένα Σχέδιο, που **προνοεί ότι η Κύπρος δεν θα θέτει τα λιμάνια και τα αεροδρόμιά της στη διάθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας, χωρίς την συγκατάθεση της Ελλάδας και της Τουρκίας**. Η αποδοχή τέτοιων προνοιών θα στερούσε από την Κύπρο το δικαίωμα απόλαυσης κυρίαρχων δικαιωμάτων ακόμη και ως μέλος της ΕΕ.

Η απογοήτευση της διεθνούς κοινότητας για τη μη επίτευξη συμφωνίας είναι πλήρως κατανοητή. Η Κυπριακή Δημοκρατία συμμερίζεται αυτή την απογοήτευση. Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι η διεθνής κοινότητα οφείλει να στοχεύει στην εξεύρεση και διασφάλιση βιώσιμων, δίκαιων και μόνιμων λύσεων σε διεθνή προβλήματα. Οι προσπάθειες για την επίλυση μιας περίπλοκης διεθνούς διένεξης, όπως το Κυπριακό πρόβλημα, πρέπει να συνεχιστούν. Η λύση, για να είναι βιώσιμη και να αντέχει στην δοκιμασία του χρόνου, θα πρέπει να είναι δίκαια και να θεωρείται δίκαια από τους ανθρώπους που πρόκειται να ζήσουν στο πλαίσιο αυτής.

Παρόλο ότι με τη συγκεκριμένη αυτή προσπάθεια δεν επιτεύχθηκε η επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, η διεθνής κοινότητα πρέπει να διατηρήσει τη δέσμευση να αντιμετωπίσει τα βασικά αίτια του προβλήματος. Αυτά δεν είναι άλλα από την παράνομη εισβολή και κατοχή τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Τουρκία και τις βίαιες διαχωριστικές πολιτικές που επιβλήθηκαν στους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους από την τριαντάχρονη τουρκική κατοχή.

Οι Ελληνοκύπριοι δεν γυρίζουν την πλάτη στους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες τους. Αντίθετα, θα εργαστούμε για μια λύση η οποία θα ανταποκρίνεται στις ελπίδες και τις προσδοκίες και των δύο κοινοτήτων. Επιθυμούμε ένα κοινό μέλλον για όλους τους Κυπρίους στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς τρίτα μέρη να υπαγορεύουν αυτό το μέλλον.

Με αυτό το πνεύμα, ένα πακέτο μέτρων προς όφελος των Τουρκοκυπρίων, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί γενναιόδωρα από τη διεθνή κοινότητα και οδήγησαν σε απτά οικονομικά και άλλα οφέλη για τους Τουρκοκύπριους, εφαρμόζονται από την Κυπριακή Δημοκρατία από το 2004. Συγκεκριμένα περισσότερο από το 12% των Τουρκοκυπρίων εργάζονται στις περιοχές στις οποίες η Κυβέρνηση ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο. Επίσης, ένας σημαντικός αριθμός Τουρκοκυπρίων χρησιμοποιεί δωρεάν τις ιατρικές υποδομές της Δημοκρατίας.

Στις 26 Απριλίου, η Κυπριακή Δημοκρατία, επιπρόσθετα σε αυτό το πακέτο ανακοίνωσε στην Ευρωπαϊκή Ένωση την πρόθεσή της να επεκτείνει το εμπόριο, σύμφωνα με τις διαδικασίες και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτοπίως παραγομένων αγαθών (γεωργικών, ορυκτών και αλιευτικών προϊόντων) καθώς και το εμπόριο εντός της νήσου μεταποιημένων προϊόντων που κατασκευάζονται στην κατεχόμενη περιοχή. Επιπρόσθετα, η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας υποστήριξε ότι τα 259 εκατομμύρια ευρώ για το 2004-2006, που προορίζονταν από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τους Τουρκοκύπριους σε περίπτωση επίλυσης του Κυπριακού, μπορούσαν να διατεθούν από τώρα. **Θα δοθεί στους Τουρκοκύπριους η ευκαιρία να απολαύσουν, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, τα οφέλη της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

**Συνεισφορά Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Τρίτη Περιοδική Έκθεση της ECRI για την Κύπρο**

Παράγραφος 55

Σύμφωνα με το νόμο, εν αναμονή της εξέτασης των αξιώσεών τους οι αιτητές ασύλου έχουν δικαίωμα να εργάζονται ή, σε περίπτωση που είναι άνεργοι για λόγους εκτός από δική τους επιλογή, να απαιτούν ωφελήματα ευημερίας. Η ECRI σημειώνει, εντούτοις ότι το 2004 η Υπουργική Επιτροπή

Απασχόλησης αποφάσισε να επιτρέπει στους αιτητές ασύλου (και στα πρόσωπα που έχουν ωφεληθεί από υποδεέστερη προστασία για λιγότερο από ένα έτος) να εργάζονται αποκλειστικά στην βιομηχανία της κτηνοτροφίας και γεωργίας. Έχει αναφερθεί στην ECRl εντούτοις, ότι οι συνθήκες εργασίας σε αυτούς τους τομείς είναι εξαιρετικά φτωχές. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν λάβει πολλές εκθέσεις σοβαρής εκμετάλλευσης των αιτητών ασύλου που εργάζονται σε αυτούς τους τομείς. Επιπλέον, αυτή η πολιτική απασχόλησης εφαρμόζεται σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες στους αιτητές ασύλου ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες καταστάσεις ευπάθειας που μπορεί να τους αφορούν. Η ECRl σημειώνει ότι εάν οι αιτητές ασύλου αρνηθούν να εργαστούν κάτω από τέτοιους όρους χάνουν το δικαίωμά τους για ωφελήματα ευημερίας. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν υπογραμμίσει ότι, εκτός από το ότι συνεπάγονται μια κατάσταση σοβαρής ταλαιπωρίας για τους αιτητές ασύλου, αυτοί οι όροι τείνουν να τους ωθούν προς την άτυπη αγορά εργασίας, με περαιτέρω αρνητικές συνέπειες σε σχέση με την εκμετάλλευση και την έκθεση τους σε κίνδυνο για σύλληψη και κράτηση με σκοπό την απέλασή τους.

... Οι μισθοί στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας είναι χαμηλότεροι από τα ελάχιστα επίπεδα που καθορίζονται μέσω των συλλογικών συμβάσεων σε άλλους τομείς της οικονομίας, και η διατροφή και διαμονή συχνά αναφέρονται ως χαμηλής ποιότητας.

Οι μισθοί και άλλοι όροι και συνθήκες απασχόλησης στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας, έχουν καθοριστεί μέσω συλλογικής σύμβασης μεταξύ των εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων, από το 2004. Η συμφωνία προνοεί για ακαθάριστο μισθό ύψους £220. Ο καθαρός μισθός ανέρχεται σε £195 μετά την αποκοπή εξόδων διατροφής και διαμονής, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (για την οποία και τα δύο μέρη συνεισφέρουν 50% το καθένα) και συνεισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Ούτε ο μισθός, ούτε οι άλλοι όροι εργοδότησης θεωρούνται λιγότερο ευνοϊκοί από αυτούς που προνοούνται στις συλλογικές συμβάσεις άλλων τομέων. Επίσης, σημειώνεται ότι επιχειρησιακές συμβάσεις οργανωμένων μονάδων του τομέα της γεωργίας, προνοούν όρους απασχόλησης οι οποίοι είναι ευνοϊκότεροι και από αυτούς της συλλογικής σύμβασης του κλάδου.

Όσον αφορά την ποιότητα διατροφής και διαμονής, έχει παρατηρηθεί ότι η πλειοψηφία των εργοδοτών παρέχουν εγκαταστάσεις αρκετά καλής ποιότητας. Σε αντίθετη περίπτωση, μετά την υποβολή σχετικού παραπόνου στο Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων ή μετά την επιθεώρηση των εγκαταστάσεων, αν κριθεί ότι η ποιότητα τους δεν είναι ικανοποιητική, γίνονται συστάσεις προς τον εργοδότη για τη λήψη κατάλληλων μέτρων.

Παράγραφος 71

Στη δεύτερη έκθεσή της η ECRl σύστησε όπως οι Κυπριακές Αρχές εισαγάγουν περιεκτικές νομικές διατάξεις εναντίον των διακρίσεων στην απασχόληση. Όπως αναφέρεται πιο πάνω¹² το νομικό πλαίσιο είναι τώρα σε ισχύ αν και οι νέες πρόνοιες δεν έχουν εφαρμοστεί ακόμα σε καμία υπόθεση στο Εργατικό Δικαστήριο. Εντούτοις, η ECRl καταλαβαίνει ότι μερικές περιπτώσεις για διάκριση στην απασχόληση έχουν καταχωρηθεί στην Επίτροπο Διοίκησης. Παρά την ουσιαστική ανυπαρξία καταγγελιών, η ECRl έχει λάβει εκθέσεις σύμφωνα με τις οποίες διακρίσεις για λόγους όπως εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή θρησκείας παρατηρούνται στον τομέα της απασχόλησης. Για παράδειγμα, όπως έχει αναφερθεί σε άλλα μέρη της έκθεσης αυτής, ντόπιοι και άλλοι ξένοι εργαζόμενοι συνεχίζουν σε μερικές περιπτώσεις να είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης και διάκρισης από τους εργοδότες τους. Έχει επίσης τονιστεί ότι οι εργαζόμενοι, μη Ευρωπαίοι Πολίτες μπορούν να πέσουν θύματα έμμεσης διάκρισης, για παράδειγμα, όταν οι συλλογικές συμβάσεις ορίζουν αδικαιολόγητα μειονεκτικούς όρους για τους τομείς που στελεχώνονται κυρίως από τους εργαζομένους αυτούς.

---

¹² Διατάξεις πολιτικού και διοικητικού δικαίου

Παράγραφος 111

Στη δεύτερη της έκθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενάντια στο Ρατσισμό και τη Μισαλλοδοξία (ECRI) επεσήμανε ότι σε κάποιες περιπτώσεις οικιακοί βοηθοί και άλλοι αλλοδαποί εργαζόμενοι αποτέλεσαν αντικείμενο εκμετάλλευσης και κακής μεταχείρισης από τους εργοδότες τους. Γι' αυτό το λόγο, εισηγήθηκε όπως οι Κυπριακές αρχές βελτιώσουν την πληροφόρηση των αλλοδαπών εργαζομένων, σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις διαδικασίες διασφάλισης αυτών των δικαιωμάτων. **Οι Κυπριακές αρχές ανέφεραν σχετικά ότι σε κάθε αλλοδαπό εργαζόμενο παρέχεται ένα συμβόλαιο απασχόλησης (στην αγγλική γλώσσα), στο οποίο αναγράφονται με λεπτομέρεια οι όροι και συνθήκες απασχόλησης του, οι οποίοι έχουν προηγουμένως εξεταστεί από το Τμήμα Εργασίας σε συνεργασία με το Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων, ώστε να εξακριβώνεται ότι συνάδουν με τα επίπεδα των όρων απασχόλησης που προνοούνται στις συλλογικές συμβάσεις. Έχοντας στην κατοχή τους τα συμβόλαια απασχόλησής τους, οι αλλοδαποί εργαζόμενοι είναι ενήμεροι για τα δικαιώματα και άλλα ωφελήματά τους.** Η Επιτροπή εισηγήθηκε επίσης όπως η απέλαση αυτών των εργαζομένων γίνεται μόνο κατόπιν ενδελεχούς έρευνας και δίκαιων διαδικασιών. Επιπλέον η ECRI εισηγήθηκε όπως εναλλακτικές λύσεις επιβίωσης, όπως η απασχόληση σε νέο εργοδότη, θα πρέπει να είναι διαθέσιμες για τις οικιακές βοηθούς και άλλους αλλοδαπούς εργαζομένους, σε περίπτωση που ο εργοδότης τους έχει παραβιάσει τα δικαιώματά τους. Έχει καταγγελθεί στην ECRI, ότι οι οικιακοί βοηθοί και άλλοι αλλοδαποί εργαζόμενοι εξακολουθούν να τυγχάνουν εκμετάλλευσης και κακομεταχείρισης από τους εργοδότες τους. Ένας σημαντικός αριθμός αποτελούν θύματα πορνείας στα πλαίσια της εργασίας ή – όπως στις περιπτώσεις αυξανόμενου αριθμού γυναικών που εργάζονται ως καλλιτέχνιδες σε καμπαρέ, νυχτερινά κέντρα και μπουαριές- σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Παραμένει πολύ δύσκολη για τις οικιακές βοηθούς και άλλους αλλοδαπούς εργαζομένους, η αλλαγή εργοδότη όταν ο τελευταίος έχει παραβιάσει τα δικαιώματά τους. Η ECRI σημειώνει όμως, ότι οι Κυπριακές αρχές έχουν εισαγάγει αλλαγές στις διαδικασίες που αφορούν τέτοιες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, μετά την υποβολή παραπόνου από τον αλλοδαπό εργαζόμενο στο Επαρχιακό Γραφείο Εργασιακών Σχέσεων, ο εργοδότης μπορεί να εκδώσει «αποδεσμευτικό έγγραφο», το οποίο επιτρέπει στον εργαζόμενο να αναζητήσει εργασία σε νέο εργοδότη. Επιπλέον, σε περίπτωση που το παράπονο δεν καταστεί δυνατό να επιλυθεί από το Επαρχιακό Γραφείο Εργασιακών Σχέσεων, η περίπτωση εξετάζεται από ειδική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και της Αστυνομίας. Η ECRI επισημαίνει, ωστόσο, ότι ο εργοδότης δεν υποχρεούται να εκδώσει «αποδεσμευτικό έγγραφο», ο χρόνος εξέτασης των εργατικών διαφορών είναι συνήθως μεγάλος και πως κατά τη διάρκεια αυτών των διαδικασιών ο παραπονούμενος δεν δικαιούται να εργάζεται και κατά συνέπεια δεν έχει καμία πηγή εισοδήματος. **Οι Κυπριακές αρχές ανέφεραν σχετικά ότι στην πράξη ο παραπονούμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης για άδεια εργασίας, ώστε να του επιτραπεί να εργαστεί κατά τη διάρκεια που η Επιτροπή εξετάζει το παράπονό του.** Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης και της στενής σύνδεσης που εξακολουθεί να υπάρχει μεταξύ της απασχόλησης σε ένα συγκεκριμένο εργοδότη και της άδειας παραμονής, οι οικιακοί βοηθοί και άλλες κατηγορίες αλλοδαπών εργαζομένων αναγκάζονται να υπομένουν καταστάσεις εκμετάλλευσης και κακομεταχείρισης, προκειμένου να αποφύγουν την απέλαση. Όσον αφορά ειδικότερα τις γυναίκες που εργάζονται ως καλλιτέχνιδες σε καμπαρέ, νυχτερινά κέντρα και μπουαριές, η ECRI επισημαίνει ότι ένα Εθνικό Σχέδιο για την Καταπολέμηση ...τυγχάνει εφαρμογής από το Υπουργείο Εσωτερικών.

Παράγραφος 112

Στη δεύτερη έκθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενάντια στο Ρατσισμό και τη Μισαλλοδοξία (ECRI) παρατήρησε τη δεδηλωμένη δέσμευση των κυπριακών αρχών για στήριξη των προσπαθειών της κοινωνίας των πολιτών να δημιουργήσει υποστηρικτικές δομές για τους μετανάστες, περιλαμβανομένης της ίδρυσης ενός κέντρου πληροφόρησης και νομικής αρωγής εφόσον κρίνεται αναγκαίο. Η ECRI παρατηρεί ότι τέτοιες δομές δεν έχουν ακόμη δημιουργηθεί. Οι κυπριακές αρχές έχουν δηλώσει ότι οι

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παρέχουν οικονομική και τεχνική βοήθεια σε μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) για δραστηριοποίηση σε αυτό τον τομέα. Αυτή η βοήθεια παρέχεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις δυνατότητες του προϋπολογισμού του Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών που καλύπτει υποστηρικτικές υπηρεσίες προς ένα φάσμα ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Από το 2001 (η περίοδος που καλύπτει η προηγούμενη έκθεση), υπήρξε αύξηση ύψους 215% στις χορηγίες που παρείχαν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σε ΜΚΟ στήριξης μεταναστών (£10.000 το 2001 - £31.000 το 2005). Αυτές οι ΜΚΟ δυνατόν να λαμβάνουν χορηγίες κι από άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες (Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως, Οργανισμός Νεολαίας). Εντούτοις, η ECRl θεωρεί ότι, από τη δεύτερη έκθεση, δεν έχει δοθεί αξιοσημείωτη στήριξη σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της παροχής βοήθειας σε μετανάστες στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, η ECRl έχει λάβει αναφορές, σύμφωνα με τις οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κυπριακές αρχές έχουν επιδείξει αρνητική στάση προς αυτές τις οργανώσεις και έχουν κατακρίνει δημόσια το έργο τους, ενάντια στην επίσημη πολιτική και τα εθνικά συμφέροντα.

Παρατηρήσεις Υπουργείου Εσωτερικών

Νομοθεσία σχετικά με παραχώρηση Υπηκοότητας (παράγραφοι 6 και 7):

Η παραχώρηση καθεστώτος υπηκοότητας αποτελεί αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών το οποίο λαμβάνει αυτού του είδους τις αποφάσεις βάσει συστάσεων του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, το οποίο προβαίνει στις συστάσεις αυτές μετά από τη λήψη εκθέσεων διαφόρων κυβερνητικών τμημάτων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της Αστυνομίας, οι οποίες και βασίζονται σε πληροφορίες που μαζεύουν οι ίδιοι καθώς επίσης και σε προσωπικές συνεντεύξεις των αιτητών.

Αιτήσεις απορρίπτονται κυρίως για λόγους εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης.

Οι αποφάσεις μπορούν να προσβληθούν ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος. Ένας πολύ μικρός αριθμός τέτοιων αιτήσεων που υπεβλήθησαν ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπήρξαν μέχρι τώρα επιτυχείς και καμία δεν αφορούσε λόγους διάκρισης.

Το ίδιο ισχύει και για παράπονα για απορρίψεις που υπεβλήθησαν στην Επίτροπο Διοικήσεως.

Επιπρόσθετα, καθεστώς υπηκοότητας παραχωρήθηκε σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες, ενώ στον υπολογισμό της νόμιμης παρουσίας τους στην Κύπρο, λήφθηκε υπόψη και η παραμονή τους στη Δημοκρατία ως αιτητές ασύλου.

Αιτητές Ασύλου και Πρόσφυγες (περίληψη και παράγραφοι 43-62):

- Σε σχέση με τη δεύτερη παράγραφο της περίληψης, η Υπηρεσία Ασύλου είναι η αρμόδια αρχή για την ορθή εφαρμογή των Περί Προσφύγων Νόμων, οι οποίοι είναι πλήρως εναρμονισμένοι με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο και άλλες διεθνείς Συμβάσεις που αφορούν στα δικαιώματα των προσφύγων, των αιτητών ασύλου και άλλων προσώπων που έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας.

Στο παρελθόν, η Υπηρεσία Ασύλου παρενέβη σε αριθμό υποθέσεων ούτως ώστε να εξακριβώσει κατά πόσο η κράτηση αιτητών ασύλου ήταν δικαιολογημένη. Η βασική προτεραιότητα της Υπηρεσίας Ασύλου και άλλων αρμόδιων αρχών είναι να εξασφαλίσει και να διασφαλίσει ότι δεν λαμβάνει χώραν οποιαδήποτε κακοποίηση ή άλλη παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε σχέση με το θέμα αυτό, η Υπηρεσία Ασύλου έχει στενή συνεργασία με το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης καθώς επίσης και με την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και την Αστυνομία. Αν οποιεσδήποτε περιπτώσεις που αφορούν παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων περιέλθει στη γνώση της, η Υπηρεσία Ασύλου θα παρέμβει ούτως ώστε να διασφαλίσει, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ότι θα ακολουθηθεί η σωστή διαδικασία.

Επιπρόσθετα, η Υπηρεσία Ασύλου έχει στενή συνεργασία με την Επίτροπο Διοικήσεως και τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας σε σχέση με την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά στην καταπολέμηση των διακρίσεων.

- Σε σχέση με την παράγραφο 45, η βασική αρχή της Υπηρεσίας Ασύλου είναι ότι το δικαίωμα της μη-επαναπροώθησης (non-refoulement) τυγχάνει πλήρους σεβασμού από τις Κυπριακές αρχές. Οι αιτητές ασύλου δεν απελαύνονται παρά μόνο σε περιπτώσεις όπου υπάρχει αρνητική δευτεροβάθμια απόφαση σε σχέση με το αίτημά τους.

Σε σχέση με την κράτηση αιτητών ασύλου, η αρμόδια αρχή είναι η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η Υπηρεσία Ασύλου ακολουθεί μια ταχύρυθμη διαδικασία ούτως ώστε να μειωθεί η διάρκεια της περιόδου κράτησης. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η κράτηση αιτητών ασύλου, επιτρέπεται μόνο όπου μια τέτοια απόφαση είναι πλήρως εναρμονισμένη με τις διατάξεις της υπάρχουσας νομοθεσίας.

Το δικαίωμα υποβολής αιτήματος για άσυλο προστατεύεται από το Νόμο και τις οδηγίες που εκδίδονται από την Υπηρεσία Ασύλου. Επιπλέον, λειτουργοί της Υπηρεσίας Ασύλου, επισκέπτονται τακτικά τα τοπικά κλιμάκια αλλοδαπών της αστυνομίας για να συντονίσουν την κατάσταση. Μόλις υποβάλουν την αίτηση τους, οι αιτητές ασύλου δικαιούνται επίδομα και πρόσβαση στην αγορά εργασίας ή και τα δύο, δεδομένου ότι ο μισθός τους δεν είναι αρκετός για να επιβιώσουν οικονομικά κατά την παραμονή τους στην Κύπρο. Επιπρόσθετα, αρκετοί από αυτούς φιλοξενούνται στο Κέντρο Υποδοχής της Κοφίνου, όπου τους παραχωρείται φαγητό και διαμονή. Οι αιτητές ασύλου δικαιούνται επίσης δωρεάν εκπαίδευση σε δημόσια σχολία καθώς και πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας.

- Σε σχέση με την παράγραφο 48, αποσύρσεις αιτημάτων ασύλου δύναται να λάβουν χώραν, δεδομένου ότι ο αιτητής ασύλου ισχυριστεί πως δεν αντιμετωπίζει οποιοδήποτε φόβο δίωξης σε περίπτωση επιστροφής του στη χώρα του και πως έχει ενημερωθεί σε γλώσσα κατανοητή στον ίδιο για τις συνέπειες της συγκεκριμένης πράξης.
- Σε σχέση με την παράγραφο 53, μέσα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων (ERF), η Κύπρος έχει επιχορηγήσει και θα συνεχίσει να επιχορηγεί μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς οι οποίοι παρέχουν νομική αρωγή.

- Σε σχέση με την παράγραφο 54, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και το Γραφείο Ευημερίας, οποιαδήποτε προβλήματα προέκυψαν στο παρελθόν σε σχέση με πρόσβαση στις Υπηρεσίες Υγείας ή στο Γραφείο Ευημερίας, έχουν αντιμετωπιστεί επιτυχώς και τα δικαιώματα αυτά τυγχάνουν πλέον πλήρους σεβασμού.
- Σε σχέση με την παράγραφο 55, η Υπηρεσία Ασύλου επιθυμεί να επαναλάβει πως οι αιτητές ασύλου δεν απελαύνονται μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασης της αίτησής τους.
- Σε σχέση με την παράγραφο 56, και όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Υπηρεσία Ασύλου λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα ούτως ώστε να εξασφαλίσει πως η αρχή της μη-επαναπροώθησης τυγχάνει πλήρους σεβασμού και πως καμία απέλαση δεν λαμβάνει χώραν πριν την ολοκλήρωση της εξέτασης του αιτήματος για άσυλο.

Επιπρόσθετα, η Υπηρεσία Ασύλου δεν προβαίνει σε κλείσιμο φακέλου παρά μόνο όταν πληρούνται όλες οι διατάξεις του νόμου.

Αθίγγανοι (παράγραφοι 83-82):

Σήμερα υπολογίζεται ότι περίπου 620-650 αθίγγανοι διαμένουν στις ελεύθερες περιοχές. Οι αθίγγανοι διαμένουν, ως επί το πλείστον, στις επαρχίες Πάφου και Λεμεσού: 83 οικογένειες αθίγγανων (360 περίπου άτομα) στην επαρχία Λεμεσού και 73 οικογένειες αθίγγανων (260 περίπου άτομα) στην Επαρχία Πάφου. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι οι αριθμοί αυτοί είναι πολύ πιθανό να μεταβάλλονται, δεδομένου ότι παρατηρούνται μετακινήσεις από και προς τις κατεχόμενες περιοχές αλλά και μεταξύ των Επαρχιών Πάφου και Λεμεσού.

Με στόχο τη βελτίωση των στεγαστικών συνθηκών των αθίγγανων και την ένταξη τους στις Κοινότητες στις οποίες διαμένουν, καθώς και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, έχουν εκπονηθεί από το Κράτος σχέδια στέγασης όλων των αθιγγάνων, τα οποία έχουν εγκριθεί με σχετικές Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου.

Στη Λεμεσό, η μεγάλη πλειοψηφία διαμένει σε κατοικίες T/K ιδιοκτησίας. Το 2005, το κόστος για την επιδιόρθωση και βελτίωση 20 T/K κατοικιών όπου διαμένουν οικογένειες αθίγγανων ανήλθε στις Λ.Κ.£80.000. Για επίλυση του προβλήματος στέγασης τους, το Υπουργείο Εσωτερικών προχώρησε στη δημιουργία μικρού οικισμού 16 προκατασκευασμένων κατοικιών σε χώρο νότια του Υδατοφράκτη Πολεμιδιών. Έχει ήδη ολοκληρωθεί η τοποθέτηση 16 προκατασκευασμένων οικίσκων και έχουν εγκατασταθεί ισάριθμες οικογένειες αθίγγανων. Το κόστος ανέγερσης του εν λόγω οικισμού ανήλθε στις Λ.Κ.£320.675.

Στη Πάφο, το μεγαλύτερο ποσοστό των αθίγγανων διαμένει στις κοινότητες Μακούντας, Σταυροκόννου και Χρυσοχούς. Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει επιδιορθώσει και βελτιώσει σημαντικά τις υφιστάμενες κατοικίες που διαμένουν. Επιπλέον 20 οικογένειες αθίγγανων έχουν εγκατασταθεί σε 20 προκατασκευασμένες μονάδες, με όλες τις ανέσεις και διευκολύνσεις (συνεχής παροχή πόσιμου νερού, ηλεκτρική και τηλεφωνική εγκατάσταση, αποχετεύσεις κ.λ.π.) στην Μακούντα. Άλλες 3 οικογένειες αθίγγανων διαμένουν σε 3 παρόμοιες μονάδες στην Κοινότητα Χρυσοχούς. Η ανέγερση του εν λόγω οικισμού καθώς επίσης και η επιδιόρθωση 3 T/K οικιστικών μονάδων όπου διαμένουν οικογένειες αθίγγανων, το 2003 ανήλθε στις Λ.Κ.£270.000. Επίσης το 2004 δαπανήθηκαν για την επιδιόρθωση 10 T/K κατοικιών για στέγαση αθίγγανων Λ.Κ.£80.000.

Μαρωνίτες, Αρμένιοι και Λατίνοι (παράγραφοι 87-88):

Το Υπουργείο Εσωτερικών, ως το αρμόδιο Υπουργείο για την προστασία των Θρησκευτικών Ομάδων της Κύπρου επιδοτεί, παρακολουθεί και υποστηρίζει τις Θρησκευτικές Ομάδες για τα θέματα που τους απασχολούν. Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών βρίσκεται σε πολύ στενή και εποικοδομητική συνεργασία με τους εκπροσώπους των Μαρωνιτών, των Αρμενίων και των Λατίνων για τα θέματα που αφορούν κάθε Θρησκευτική Ομάδα.

Τα ιδιαίτερα θέματα που απασχολούν τις Θρησκευτικές Ομάδες, συζητούνται σε συσκέψεις υπό την Προεδρία του Υπουργού Εσωτερικών ή του Γενικού Διευθυντή στις οποίες καλούνται και παρευρίσκονται εκπρόσωποι των Θρησκευτικών Ομάδων και εκπρόσωποι όλων των αρμοδίων Υπηρεσιών και Τμημάτων με στόχο την προώθηση και αποτελεσματική επίλυσή τους.

Τα θέματα που έχουν συζητηθεί και για τα οποία έχουν τροχοδρομηθεί λύσεις, μεταξύ άλλων είναι και τα ακόλουθα:

- Η εφαρμογή σχετικών προνοιών διεθνών συμβάσεων για την προστασία μειονοτήτων όπως της Σύμβασης Πλαίσιο για την Προστασία των Μειονοτήτων.
- Οι αρμοδιότητες των Εκπροσώπων των Θρησκευτικών Ομάδων.
- Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και της επιβίωσης των Θρησκευτικών Ομάδων.
- Θέματα ανθρωπιστικής φύσεως.
- Η επιβίωση της Μαρωνιτικής κοινότητας στα κατεχόμενα και επίλυση των πολλαπλών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν λόγω της τουρκικής εισβολής και κατοχής π.χ επιδιορθώσεις κατοικιών, αγροτικών δρόμων, ιατρική περίθαλψη, επιδιόρθωση λεωφορείων που μεταφέρουν τους εγκλωβισμένους στις ελεύθερες περιοχές, παροχή νερού στον Κορμακίτη, εμπορία προϊόντων εγκλωβισμένων παραγωγών, η δημιουργία Κοινοτικού Κέντρου στη Καρπάσια κ.α
- Η συντήρηση και επιδιόρθωση μοναστηριών, εκκλησιών και άλλων μνημείων των τριών Θρησκευτικών Ομάδων.
- Η δίκαιη συμμετοχή και εκπροσώπηση των μελών των τριών Θρησκευτικών Ομάδων στη Δημόσια Υπηρεσία και στους ημικρατικούς οργανισμούς.
- Η επιδότηση διδασκτρων μαθητών των Θρησκευτικών Ομάδων.
- Η ανέγερση νηπιαγωγείου της Μαρωνιτικής κοινότητας και μετατροπή Δημοτικού Μαρωνιτικού Σχολείου σε ολοήμερο.
- Η δημιουργία Πολιτιστικού Κέντρου Μαρωνιτών στη Λευκωσία.
- Η δημιουργία Αθλητικού Κέντρου για τους Μαρωνίτες στη Λευκωσία.
- Η εξεύρεση και παραχώρηση κατάλληλης κρατικής γης για δημιουργία νέων κοιμητηρίων για όλες τις Θρησκευτικές Ομάδες καθώς επίσης η παραχώρηση οικονομικής βοήθειας για συντήρηση των υφιστάμενων κοιμητηρίων.
- Η μισθοδοσία των Ιερέων των Θρησκευτικών Ομάδων.
- Ο διαχωρισμός οικοπέδων για φτωχές οικογένειες.
- Η επιδιόρθωση κατοικιών σε Κυβερνητικούς Οικισμούς.
- Η εξασφάλιση συντονισμένης προσπάθειας για καλύτερη αξιοποίηση των κυβερνητικών χορηγιών που παραχωρούνται για έργα στις κοινότητες από τα διάφορα Υπουργεία ή Τμήματα της Κυβέρνησης.
- Η παραχώρηση ετήσιας χορηγίας για ενίσχυση των εντύπων/εφημερίδων που εκδίδονται από τη Μαρωνιτική, τη Αρμενική και τη Λατινική κοινότητα.

Κατάσταση των μεταναστών και η ανάγκη για μια μεταναστευτική πολιτική και πολιτική ενσωμάτωσης (executive summary και παράγραφοι 108-119)

- Καταρχήν θα πρέπει να σημειωθεί είναι ότι από το 2000 ο αριθμός των μη-Κύπριων πολιτών που διαμένον στις ελεύθερες περιοχές της Δημοκρατίας έχει αυξηθεί από 20,000 σε 75,000 περίπου,

αριθμός που περιλαμβάνει ένα ποσοστό παράνομων μεταναστών, το οποίο εκτιμάται στο 15%, καθώς και ένα ποσοστό αιτητών ασύλου, το οποίο εκτιμάται στο 7-8%.

Αυτός ο αριθμός (75,000) περιλαμβάνει Ευρωπαίους και μη-Ευρωπαίους διαφόρων κατηγοριών, με κυριότερη την κατηγορία αυτών που κατέχουν άδεια προσωρινής παραμονής / εργασίας. Υπάρχει επίσης ένας σημαντικός αριθμός επισκεπτών, για παράδειγμα ατόμων οι οποίοι έχουν αφηρητήσει και επιλέγουν να ζήσουν στην Κύπρο, όπως επίσης και ένας σημαντικός αριθμός φοιτητών και τέλος ένας μικρότερος αλλά συνεχώς αυξανόμενος αριθμός ατόμων με άδειες μόνιμης παραμονής, οι οποίες αποκαλούνται ως άδειες μετανάστευσης. Οι άδειες μετανάστευσης παραχωρούνται για διάφορους λόγους, στους περιλαμβάνονται λόγοι απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης.

Παρά το γεγονός ότι ο υφιστάμενος περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμος τέθηκε σε ισχύ πριν από την Ανεξαρτησία, και ακόμη πριν να τεθεί σε ισχύ το Σύνταγμά μας, και για το λόγο αυτό θα μπορούσε να το περιγράψει ως «ανεπαρκή», εντούτοις, έχει τροποποιηθεί αρκετές φορές, ειδικά κατά την διαδικασία ένταξής μας στην Ε.Ε, δηλαδή από το 1996, και παρέχει ένα επαρκές νομικό πλαίσιο για την διαμόρφωση και εφαρμογή μεταναστευτικής πολιτικής, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη ότι η Κύπρος άνοιξε τις πόρτες της σε μετανάστες εργαζόμενους μόλις στις αρχές της δεκαετίας '90, για ένα πολύ περιορισμένο αριθμό και σε πολύ προσωρινή βάση.

Παρ' όλα αυτά οι δραματικές αλλαγές που έλαβαν χώρα από τις αρχές της δεκαετίας '90 και ιδιαίτερα σε συνδυασμό με την ένταξή μας στην Ε.Ε, όπως και με την μερική άρση των περιορισμών στην ελεύθερη διακίνηση των προσώπων διαμέσου της γραμμής κατάπαυσης του πυρός (πράσινη γραμμή), επέβαλαν την πλήρη αντικατάσταση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

Ως αποτέλεσμα, εκτός από τον νέο Νόμο για την Ελεύθερη Διακίνηση των Υπηκόων των Μελών της Ε.Ε και των Μελών των Οικογενειών τους, ο οποίος βρίσκεται σε ισχύ από την 1.5.2004, η Νομική Υπηρεσία ετοίμασε ένα νέο νομοσχέδιο για θέματα Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, το οποίο ανάμεσα σε άλλα ενσωματώνει όλο το κεκτημένο που υπάρχει στους τομείς αυτούς.

Το νέο Νομοσχέδιο, μελετάται από το Υπουργείο Εσωτερικών σε διαβούλευση με όλα τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα. Στο μεταξύ, για την πλήρη εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, ετοιμάζεται νομοσχέδιο που τροποποιεί τον υφιστάμενο περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμο, έτσι ώστε να ενσωματωθούν στο εθνικό μας δίκαιο τις Οδηγίες για επί μακρόν διαμένοντες και για την οικογενειακή επανένωση. Το τροποποιητικό Νομοσχέδιο αναμένεται να υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση, τον Μάρτιο 2006. Στη συνέχεια θα κατατεθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση.

Σε σχέση με τις συνθήκες εργοδότησης, ιδιαίτερα των οικιακών βοηθών, έπειτα από την εγκαθίδρυση τριμερούς Επιτροπής, με βάση σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, για την εξέταση των παραπόνων που προέρχονταν ιδιαίτερα από την κατηγορία αυτή, ο αριθμός των παραπόνων αυξήθηκε σε τέτοιο βαθμό δημιουργώντας μεγάλο πρόβλημα με καθυστερημένες υποθέσεις που εκκρεμούν για εξέταση από την Επιτροπή.

Επιπλέον, πολύ σύντομα διαπιστώθηκε ότι η πλειοψηφία των παραπόνων αποτελούσε κατάχρηση των διαδικασιών, για το λόγο ότι χρησιμοποιούνταν ως δικαιολογία για να εγκαταλείπουν τον εργοδότη τους και να εργάζονται παράνομα με ψηλότερο εισόδημα, εν αναμονή της εξέτασης του παραπόνου τους, η οποία μπορούσε να διαρκέσει αρκετούς μήνες μέχρι και ένα χρόνο.

Για μείωση του προβλήματος, η Υπουργική Επιτροπή, εισήγαγε την «βεβαίωση αποδέσμευσης» (release paper), η οποία αποτελούσε κοινή απόφαση για τερματισμό της απασχόλησης με τον συγκεκριμένο εργοδότη, δίνοντας στις οικιακές βοηθούς τη δυνατότητα εξεύρεσης νέου εργοδότη

εντός ενός μηνός. Σε περίπτωση που δεν ήταν δυνατή η εξεύρεση εργοδότη εντός της καθορισμένης χρονικής περιόδου, ο αλλοδαπός θα πρέπει να επιστρέψει στη χώρα του όπου μπορεί να υποβάλει αίτηση για να επανέλθει με νέο εργοδότη, όταν εξεύρει νέο εργοδότη.

Τονίζεται ότι παράπονα για σεξουαλική παρενόχληση ή κακομεταχείριση, τυγχάνουν χειρισμού κάτω από τον ποινικό κώδικα.

Τέλος, όσον αφορά την κράτηση των αλλοδαπών με σκοπό την απέλασή τους, έπειτα από ένα μεγάλο αριθμό αιτήσεων “habeas-corpus”, όπως επίσης και αιτήσεων κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος, το Ανώτατο Δικαστήριο στις 30.12.2004, σε δύο υποθέσεις επιβεβαίωσε την εξουσία του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία παραχωρήθηκε στον Διευθυντή του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, δυνάμει του υφιστάμενου περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης νόμου.

- Σε σχέση με τα σχόλια στην παράγραφο 109, τα οποία αφορούσαν την απέλαση ενός αλλοδαπού που διέμενε στην Κύπρο για 10 χρόνια, εσωκλείεται ως παράρτημα «Α» η έκθεση της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης προς την Επίτροπο Διοίκησης, η οποία περιγράφει τα γεγονότα της υπόθεσης.

Παράπονο με αρ. Α/Π 389/2005 αναφορικά με ενέργεια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης

Αναφέρομαι στην επιστολή σας με αρ. φακ. Α/Π 389/2005 και ημερομηνία 17.3.05 με την οποία μου διαβιβάσατε την Έκθεσή σας για το ανωτέρω παράπονο και κατ' αρχήν επιθυμώ να σας διαβεβαιώσω ότι τόσο τα γεγονότα και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περίπτωσης, όσο και το νομικό πλαίσιο που εφαρμόζεται σ' αυτήν, συμπεριλαμβανομένης και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (σε σχέση με την εφαρμογή των Οδηγιών του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) μελετήθηκαν και λήφθηκαν πολύ σοβαρά υπόψη μου πριν προχωρήσω στη λήψη μέτρων για αναγκαστική απομάκρυνση των εν λόγω αλλοδαπών από τη Δημοκρατία, δηλ. την έκδοση διαταγμάτων απέλασης/κράτησης εναντίον τους στις 14.2.2005.

Ως εκ τούτου, έχω την άποψη ότι δεν τίθεται θέμα επανεξέτασης της υπόθεσης όπως μου συστήνετε δεδομένου ότι ούτε στην Έκθεσή σας ούτε στις μεταγενέστερες επιστολές του δικηγόρου των αλλοδαπών κου Χρ. Κληρίδη προς εμένα, τον Υπουργό Εσωτερικών και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με ημερ. 18.3.05, 19.3.05 και 19.3.05 αντίστοιχα, αναφέρονται οποιαδήποτε νέα στοιχεία ή πληροφορίες που να δικαιολογούν επανεξέταση.

Επειδή όμως στους διοικητικούς φακέλους που εξετάσατε για να καταλήξετε στις διαπιστώσεις σας δεν φαίνεται το σκεπτικό με βάση το οποίο οδηγήθηκα στην απόφαση για απέλαση, το οποίο κατά συνέπεια δεν λήφθηκε υπόψη σας στην μετέπειτα κριτική και συστάσεις σας, θα προχωρήσω κατωτέρω στην ανάλυση της αιτιολόγησης της αποφασής μου σχολιάζοντας ταυτόχρονα και ορισμένες διαπιστώσεις σας.

I. Αναφορά Σχετικών Γεγονότων

Η κα Jelena Spasic αφίχθηκε στη Κύπρο στις 13.9.1994 για να εργαστεί με βάση δωδεκάμηνο συμβόλαιο εργασίας ως φροντίστρια σε Πολυκλινική στη Λευκωσία και προς τούτο της παραχωρήθηκε άδεια προσωρινής παραμονής με αρχική ισχύ μέχρι 13.9.1995. Η εν λόγω προσωρινή άδεια ανανεωνόταν κατ' έτος μέχρι 13.2.2000 οπότε και κατέστη τελική, πάντα ως φροντίστρια και όχι ως νοσοκόμα.

Ο κος Milos Dejić, τότε αρραβωνιαστικός της κας Srasic, εισήλθε στην Κύπρο στις 17.1.1995 για να την επισκεφθεί, ζήτησε παράταση της άδειας παραμονής του ως επισκέπτης η οποία απερρίφθη τη 1.6.1995 αλλά κατόπιν παραστάσεων του επικαλούμενος την τέλεση γάμου με την κα Srasic του εκδόθηκε **άδεια προσωρινής παραμονής ως επισκέπτης με ισχύ μέχρι 30.8.1995.**

Νέα αίτησή του για να συνεχίσει να παραμένει ως επισκέπτης απορρίφθηκε ξανά στις 27.11.1995, **οπότεν αποτάθηκε για εξασφάλιση άδειας προσωρινής παραμονής για σκοπούς εργασίας με βάση δωδεκάμηνο συμβόλαιο ως πιστής τυπογράφος** σε τυπογραφείο στη Λευκωσία. Η εν λόγω άδεια προσωρινής παραμονής που του εκδόθηκε είχε ισχύ μέχρι 13.9.1996 και ανανεώθηκε μέχρι τις 24.9.1997.

Στη συνέχεια ο κύριος Dejić παρέμεινε χωρίς άδεια παραμονής (γιατί το Τμήμα Εργασίας δεν ενέκρινε την περαιτέρω απασχόληση αλλοδαπού προσωπικού στο Τυπογραφείο που εργαζόταν) παρόλο που είχε κληθεί επανειλημμένα να αναχωρήσει, με αποτέλεσμα νέα αίτησή του στις 21.7.1998 για να συνεχίσει στην ίδια εργασία αφού εξασφαλίστηκε η έγκριση του Τμήματος Εργασίας απορρίφθηκε στις 8.3.1999.

Εν όψει των τότε επικρατουσών συνθηκών στην Γιουγκοσλαβία λόγω της εμπόλεμης κατάστασης στη χώρα αυτή και για ανθρωπιστικούς λόγους η απορριπτική επιστολή ημερομηνίας 8.3.1999 δεν του επιδόθηκε, αλλά αντίθετα **του επιτράπηκε να παραμείνει στην Κύπρο για ανθρωπιστικούς λόγους.**

Νέα αίτησή του, μέσω της Αρχιεπισκοπής, για να του επιτραπεί να παραμείνει απερρίφθη στις 8.3.2000. Μετέπειτα αντίστοιχη αίτηση του πρώην εργοδότη του εγκρίθηκε για διάρκεια ενός έτους και στην συνέχεια του εκδόθηκε άδεια **προσωρινής παραμονής μέχρι 27.4.2001 με την ένδειξη τελική.**

Κατά τη διάρκεια της πιο πάνω αναφερθείσας περιόδου μεσολάβησε η τέλεση πολιτικού γάμου των δύο παραπονομένων στις 24.7.2000 και στη συνέχεια η τέλεση θρησκευτικού γάμου στις 20.9.2000 ενώ στις 23.11.2000 οι παραπονούμενοι απέκτησαν παιδί.

Στις 12.12.2000 ο κος Dejić ζήτησε να επιτραπεί στη σύζυγό του να παραμείνει μαζί του μέχρι τη λήξη της δικής του άδειας ενόψει της πρόσφατης γέννησης του παιδιού, αίτημα το οποίο έγινε δεκτό και έτσι εκδόθηκε στην κα Srasic άδεια **προσωρινής παραμονής ως επισκέπτρια, με ισχύ μέχρι τις 27.4.2001 και την ένδειξη τελική.**

Στις 3.4.2001, μερικές δηλαδή μέρες πριν τη λήξη της τελικής άδειας του ζεύγους, ο κος Dejić υπέβαλε αίτηση για πολιτογράφηση. Αυτή απερρίφθη στις 30.5.2001 διότι δεν πληρούσε την απαιτούμενη από το σχετικό νόμο περίοδο παραμονής στη Δημοκρατία.

Νέες αιτήσεις του για ανανέωση της προσωρινής άδειας παραμονής για σκοπούς απασχόλησης απερρίφθησαν αφού στο μεταξύ αμφότεροι είχαν συμπληρώσει την ανώτατη επιτρεπόμενη περίοδο απασχόλησης αλλοδαπών στη Δημοκρατία, και στις 29.5.2002 εκδόθηκαν εναντίον του κου Dejić διατάγματα απέλασης/κράτησης. Ακολούθησε νέα επιστολογραφία με αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην εκτέλεση των διαταγμάτων, πράγμα που έγινε δυνατό τελικά στις 4.9.2002, όταν ο παραπονούμενος συνελήφθη για σκοπούς απέλασης.

Κατόπιν όμως νέων παραστάσεων του εργοδότη, ο οποίος επικαλείτο ειδικούς λόγους για την απασχόληση του συγκεκριμένου αλλοδαπού στην επιχείρησή του, ο κος Dejić αφέθηκε ελεύθερος για να εξετάσει το Τμήμα Εργασίας τους εν λόγω ισχυρισμούς του εργοδότη και ο κος Dejić κλήθηκε να υποβάλει νέα αίτηση με εγκεκριμένο συμβόλαιο από το Τμήμα Εργασίας για παραχώρηση άδειας προσωρινής παραμονής. Το Τμήμα Εργασίας δεν ενέκρινε την απασχόληση αλλοδαπού στον εργοδότη του και έτσι η εν λόγω αίτηση ουδέποτε υποβλήθηκε.

Στη συνέχεια ο κος Dejić μέσω του τότε δικηγόρου του, **ζήτησε τον Μάρτιο 2003 να επιτραπεί στο ζεύγος να παραμείνει στην Δημοκρατία μέχρι το τέλος του σχολικού έτους του παιδιού τους στο νηπιαγωγείο. Το εν λόγω αίτημα έγινε δεκτό και πάλι για ανθρωπιστικούς λόγους.**

Ακολούθησε αίτηση για πολιτογράφηση από την κα Spasic στις 22.5.2003 και δεύτερη αίτηση για πολιτογράφηση του κου Dejić επίσης στις 22.5.2003. Αμφότερες απερρίφθησαν στις 2.4.2004 και 26.6.2003 αντίστοιχα γιατί δεν συμπλήρωναν την απαιτούμενη από το σχετικό νόμο περίοδο νόμιμης παραμονής στη Δημοκρατία. Ενόψει όμως της εξέτασης των εν λόγω αιτήσεων καθώς και για συμπλήρωση της ετήσιας φοίτησης του παιδιού στο νηπιαγωγείο, **επιτράπηκε εκ νέου η παραμονή της οικογένειας στην Δημοκρατία μέχρι τις 30.6.2004 και πάλι για ανθρωπιστικούς λόγους.**

Ακολούθησε νέα σειρά επιστολογραφίας με επίκληση και της Οδηγίας 2003/109/EK της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκ μέρους του ζεύγους, και επανειλημμένα κλήθηκαν γραπτώς να αναχωρήσουν χωρίς όμως να το πράττουν μέχρι που εξέδωσα εναντίον τους διατάγματα απέλασης/κράτησης στις 14.2.2005.

Η Αστυνομία εκτέλεσε μόνο το διάταγμα κράτησης εναντίον του κου Dejić και όχι και αυτό εναντίον της κας Spasic και πάλι για ανθρωπιστικούς λόγους και ενεργώντας με βάση το καλύτερο υπό τις περιστάσεις συμφέρον του παιδιού όπως απαιτείται τόσο από το σχετικό Διεθνές Δίκαιο περί της Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ειδικά των Δικαιωμάτων του Παιδιού όπως και από το Σύνταγμα της Δημοκρατίας και τις πρόνοιες του εγχώριου Δικαίου.

Ανάλυση Σχετικών Γεγονότων

Οι παραπονούμενοι εισήλθαν στη Δημοκρατία για απασχόληση πάνω σε προσωρινή βάση.

Είναι εμφανές ότι από την αρχική άφιξή τους στην Δημοκρατία οι παραπονούμενοι αιτούνταν άδεια παραμονής και απασχόλησης πάνω σε προσωρινή βάση. Με βάση τα αιτήματά τους αυτά εξασφάλιζαν τέτοια προσωρινή άδεια παραμονής. Αξίζει περαιτέρω να σημειωθεί ότι ο κος Dejić με δυσκολία εξασφάλιζε έστω και τέτοια άδεια γιατί κατά διαστήματα υπήρξε προβληματική η διαπίστωση της ανάγκης εργασίας αλλοδαπού στον τομέα του από το Τμήμα Εργασίας.

Αφού οι παραπονούμενοι συμπλήρωσαν την ανώτατη επιτρεπόμενη περίοδο παραμονής τους στην Δημοκρατία, άρχισαν με διάφορους τρόπους την προσπάθεια παράτασης της άδειας αυτής κατ'εξαίρεση.

Αρχικά για ανθρωπιστικούς λόγους, λόγω της γέννησης του παιδιού και του πολέμου στη χώρα προέλευσης, δόθηκε τέτοια παρατάση στο ζεύγος. Στη συνέχεια και λόγω των συνεχιζόμενων αιτήσεων τους για πολιτογράφηση και παρατάσεις παρέμειναν στην χώρα μέχρι τη λήψη απόφασης στα πλαίσια των αναφερθεισών αιτήσεων. Αξίζει επίσης να τονιστεί ότι η συνεχιζόμενη υποβολή των αιτήσεων για πολιτογράφηση υπήρξε καταχρηστική αφού ουδέποτε υπήρξαν νέα στοιχεία που θα δικαιολογούσαν αλλαγή της αποριπτικής απόφασης. Σε συνέχεια των αιτήσεων για πολιτογράφηση **ακολούθησαν ξανά επικλήσεις για έκδοση προσωρινής άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, αυτή τη φορά εν όψει της συνέχισης της φοίτησης του παιδιού στο νηπιαγωγείο.**

Με βάση τα πιο πάνω, αξίζει να αναφερθεί ότι η διαπίστωσή σας της δεύτερης παραγράφου της σελίδας 1 της Έκθεσής σας ότι "Από το 2001 η διοίκηση άρχισε να αντιδρά αρνητικά σε αιτήσεις του ζεύγους να τους χορηγηθεί περαιτέρω άδεια παραμονής και εργασίας..." θεωρώ ότι αποδίδει μια τάση προκατάληψης εναντίον των παραπονούμενων από πλευράς του Τμήματος η οποία δεν με βρίσκει σύμφωνη.

Δε συμφωνώ επίσης με τη διαπίστωσή σας στην ίδια παράγραφο ότι "Εν πάση περιπτώσει, μετά από πιέσεις που ασκούνταν είτε από τους δικηγόρους τους είτε από τους εργοδότες τους είτε ακόμα από την

Εκκλησία της Κύπρου, η άδειά τους ανανεωνόταν κατά καιρούς νομιμοποιώντας εκ των υστέρων το καθεστώς παραμονής τους." Όπως φαίνεται από τα πιο πάνω οι παρατάσεις δόθηκαν κατ'εξαίρεση, κυρίως για ανθρωπιστικούς λόγους και στα πλαίσια των αρχών της χρηστής διοίκησης. Κάθε αίτηση και κάθε επιστολή τους εξετάζετο καλόπιστα και σε καμία περίπτωση δεν θα ελαμβάνοντο μέτρα εναντίον τους ενόσω εκκρεμούσε η εξέταση οποιουδήποτε αιτήματός τους.

Κατ'επέκταση διαφωνώ με το συμπέρασμά σας στην τέταρτη παράγραφο της σελίδας 4 της Έκθεσής σας ότι "Στο να δημιουργηθεί αυτή η πραγματική κατάσταση της μακρόχρονης παραμονής έχει συμβάλει και η ίδια η διοίκηση".

Αντίθετα θεωρώ ότι οι αλλοδαποί προέβησαν σε αλληπάλληλες καταχρήσεις των διαδικασιών για να παρατείνουν την διαμονή τους στην Δημοκρατία για το μεγαλύτερο δυνατό διάστημα ενώ γνώριζαν ότι στην κάθε περίπτωση η άδεια που τους εδίδετο ήταν προσωρινή.

Εν προκειμένω, και αφού όπως φαίνεται από τα γεγονότα της υπόθεσης η πρόθεση των παραπονούμενων ήταν για μόνιμη παραμονή στην Δημοκρατία, το γεγονός ότι ουδέποτε αποτάθηκαν για παραχώρηση άδειας μετανάστευσης για σκοπούς απασχόλησης των στη Δημοκρατία παραμένει ανεξήγητη. Τέτοια αίτηση θα έδιδε την ευκαιρία στις Αρχές να εξετάσουν το κατά πόσο πληρούνταν οι προϋποθέσεις για παραχώρηση πλέον άδειας μόνιμης παραμονής, σύμφωνα με τους υφιστάμενους κανονισμούς.

Τέλος όσον αφορά τις διαπιστώσεις σας στην τρίτη παράγραφο της σελίδας 2 της Έκθεσής σας για την απασχόληση τους, με λύπη παρατηρώ ότι αμφότεροι οι παραπονούμενοι φαίνεται ότι απασχολούνταν παράνομα στη Δημοκρατία δεδομένου ότι η τελευταία άδεια παραμονής της κας Spasic ήταν ως επισκέπτρια και έληξε στις 27.4.2001 του δε κου Dejic η τελευταία άδεια παραμονής/εργασίας του επίσης έληξε στις 27.4.2001. Απάσχοληση κατά παράβαση της άδειας παραμονής αλλοδαπού ή χωρίς τέτοια άδεια, συνιστά αδίκημα σύμφωνα με τον Περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμο Κεφ. 105 μέχρι 2003. Διευκρινίζω επίσης ότι μετά την ημερομηνία αυτή, δηλ. την 27.4.2001, και παρόλο που επιτράπηκε στο ζεύγος να παραμείνει στην Δημοκρατία για τους λόγους που ανέφερα προηγουμένως μέχρι τις 30.6.2004, παρά τις γραπτές μας εισηγήσεις και παρά το ότι δηλώθηκε γραπτώς στον κο Dejic ότι θα του επιτρεπόταν και να εργαστεί, οι ίδιοι δεν αποτάθηκαν για εξασφάλιση νόμιμης άδειας παραμονής/εργασίας, αγνοώντας τις υποδείξεις των Αρχών.

Νομικό Πλαίσιο της Λήψης της Απόφασης για Απέλαση

Από τις 27.4.2001 το ζεύγος των παραπονούμενων ουσιαστικά παραμένει στη Δημοκρατία χωρίς νόμιμη άδεια, από δε τις 30.6.2004 χωρίς καν την ανοχή των Αρχών. Επιπλέον και εξ'όσων διαπιστώνεται εκ των υστέρων οι παραπονούμενοι απασχολούνται και παράνομα.

Μετά τις 30.6.2004 κλήθηκαν επανειλημμένα να αναχωρήσουν χωρίς όμως να συμμορφωθούν με τις νόμιμες υποχρεώσεις των με αποτέλεσμα να εκδοθούν εναντίον τους διατάγματα απέλασης/κράτησης στις 14.2.2005, με βάση τη παράγραφο (κ) του εδαφίου 1 του άρθρου 6 του Νόμου περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Κεφ. 105 μέχρι 2003, για παράνομη παραμονή.

Σχετικό Κοινοτικό Δίκαιο

Οδηγία 2003/109/EK

Η Οδηγία 2003/109/EK θεσπίστηκε στο πνεύμα της διακηρύξεως του Τάμπερε, 15-16 Οκτωβρίου 1999, ότι δηλαδή η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να διασφαλίζει τη δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος των κρατών μελών και να τους αναγνωρίσει, στο πλαίσιο μιας αποφασιστικής πολιτικής στον τομέα της εντάξεως, δικαιώματα και υποχρεώσεις παραπλήσια προς

εκείνα που αναγνωρίζει στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Στη Διακήρυξη αυτή επισημαίνεται, μεταξύ άλλων, ότι η ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών που επι μακρῶ διαμένουν στα κράτη μέλη αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, η οποία αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Κοινότητας σύμφωνα με τη Συνθήκη. Η Οδηγία αυτή αναγνωρίζει στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους νομίμως και αδιαλείπτως για πέντε τουλάχιστον ἔτη την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος, εφόσον προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτουν, αφενός, επαρκείς πόρους για τη συντήρηση των ιδίων και των μελών της οικογενείας τους και, αφετέρου, ασφάλιση ασθενοείας.

Σύμφωνα με το Άρθρο 27 της ανωτέρω Οδηγίας, η Οδηγία τίθεται σε ισχύ την ημερομηνία δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. δηλαδή στις 23.1.2004 ενώ δίδεται περίοδος 2 ετών στα κράτη μέλη για να ενσωματώσουν την Οδηγία στα εθνικά τους συστήματα.

Θα ήθελα να σημειώσω ότι ακόμη και αν λάβω υπόψη μου την ευνοϊκότερη δυνατή ερμηνεία της εν λόγω Οδηγίας προς όφελος των παραπονουμένων και υποθέσω ότι η Οδηγία δημιουργούσε άμεσα εκτελεστέα δικαιώματα γι'αυτούς κατά την ημερομηνία δημοσίευσής της, δηλαδή στις 23.1.2004, παρατηρώ ότι οι προϋποθέσεις που αναπτύσσονται στις πρόνοιες της Οδηγίας δεν πληρούνται στην περίπτωσή τους και κατά συνέπεια η Οδηγία δεν μπορεί να έχει εφαρμογή σ'αυτούς.

Λαμβάνοντας υπόψη τους γενικότερους σκοπούς της υιοθέτησης της Οδηγίας αυτής όπως φαίνονται από το προίμιο της Οδηγίας και συγκεκριμένα από τις παραγράφους (2) και (3) αυτού, η Οδηγία θεσπίστηκε για σκοπούς της ενσωμάτωσης των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους και κατέχουν την ιδιότητα του επι μακρόν διαμένοντος. Όπως αναφέρεται συγκεκριμένα στην Οδηγία, το κυριότερο κριτήριο για την απόκτηση της ιδιότητας αυτής αποτελεί η διάρκεια της νόμιμης παραμονής στην επικράτεια του κράτους μέλους. Στην παράγραφο 6 του προίμιου της Οδηγίας συγκεκριμένα αναφέρεται ότι:

“Residence should be both legal and continuous in order to show that the person has put down roots in the country.”

Περαιτέρω αξίζει να σημειωθεί ότι λόγω της πρόσφατης θέσπισης της Οδηγίας, εξ'όσων γνωρίζω, δεν έχει νομολογηθεί η ερμηνεία της μέχρι στιγμής από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και δεν υπάρχει άλλη καθοριστική πηγή ανάλυσης της εφαρμογής της Οδηγίας. Εν όψει αυτού του γεγονότος η ερμηνεία σε αντίστοιχα θέματα που αναπτύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναμένεται να είναι καθοριστική.

Συγκεκριμένα η νομολογία του Ε.Δ.Α.Δ. είναι απολύτως σχετική στην περίπτωση της ενισχυμένης προστασίας των επι μακρῶ διαμενόντων στην επικράτεια των κρατών μελών. Στην παράγραφο 16 του προίμιου της Οδηγίας καθώς και στο Άρθρο 12 αυτής, αναφέρεται συγκεκριμένα ότι η προστασία των αλλοδαπών που κατέχουν την ιδιότητα του επι μακρόν διαμένοντος από απέλαση βασίζεται στα κριτήρια που ανέπτυξε με την νομολογία του το Ε.Δ.Α.Δ. Η αναφορά αυτή αποτελεί σαφή ένδειξη για το πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας.

Η σχετική Οδηγία λοιπόν στοχεύει στη προστασία της ίδιας κατηγορίας αλλοδαπών για τους οποίους θεσπίστηκε και η προστατευτική νομολογία του Ε.Δ.Α.Δ. συγκεκριμένα τους ενταχθέντες μετανάστες (“integrated immigrants”) Όπως φαίνεται από την ανάλυση της σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου του Στρασβούργου που ακολουθεί, αυτοί ορίζονται ως οι μετανάστες δεύτερης γενιάς ή άτομα που εισήλθαν στην επικράτεια του Κράτους Μέλους σε νεαρή ηλικία και παρέμειναν σ'αυτή για το περισσότερο μέρος της ζωής τους (*Boughanemi v France*, [24.4.1996]; *Bouglifa v France* [21.10.1997]). Το εν λόγω ζεύγος των παραπονουμένων βρίσκεται εκτός της κατηγορίας των αλλοδαπών που προστατεύονται από την εν λόγω νομολογία και άρα εκτός του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας.

Το Άρθρο 4 (1) της Οδηγίας προβλέπει ότι το κράτος μέλος θα παραχωρήσει το καθεστώς του επι μακρώ διαμένοντος σε υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα και αδιάλειπτα στην επικράτεια τους για περίοδο 5 ετών αμέσως πριν την καταχώρηση της σχετικής τους αίτησης προς αναγνώριση του καθεστώτος αυτού.

“1. Member States shall grant long-term resident status to third-country nationals who have resided legally and continuously within its territory for five years immediately prior to the submission of the relevant application.”

Περαιτέρω σύμφωνα με το Άρθρο 7 (1) της Οδηγίας, ο υπήκοος τρίτης χώρας που ενδιαφέρεται για την απόκτηση του καθεστώτος αυτού οφείλει να καταχωρήσει σχετική αίτηση.

“To acquire long-term resident status, the third-country national concerned shall lodge an application with the competent authorities of the Member State in which he/she resides.”

Αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση την αρχή του Κοινοτικού Δικαίου που απαιτεί την ερμηνεία των σχετικών προνοιών του εθνικού δικαίου του Κράτους Μέλους σε συνάρτηση με τις πρόνοιες της Οδηγίας καταλήγω στο συμπέρασμα ότι οι παραπονούμενοι δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας αφού ουδέποτε αποτάθηκαν για απόκτηση άδειας μόνιμης εγκατάστασης τους στην Κύπρο.

Στο σχετικό Κυπριακό Δίκαιο γίνεται σαφής διαχωρισμός μεταξύ των αδειών προσωρινής παραμονής και των αδειών μετανάστευσης. Οι άδειες μετανάστευσης εξ ορισμού αποτελούν άδειες για μακρόχρονη παραμονή. Το γεγονός της μη καταχώρησης αίτησης για άδεια μετανάστευσης συντελεί στη μη δυνατή εφαρμογή της συγκεκριμένης Οδηγίας στην περίπτωση τους.

Συμπέρασμα:

Ακόμα και αν η Οδηγία είχε δεσμευτική ισχύ για τη Δημοκρατία από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της δηλαδή στις 23.1.2004 δεν θα εμπόδιζε την εν λόγω απέλαση γιατί δεν θα εφαρμοζόταν για τους εν λόγω αλλοδαπούς με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου 4 αυτής, εν όψει του γεγονότος ότι στις 23.1.2004 οι αλλοδαποί δεν ήταν κάτοχοι νόμιμης άδειας παραμονής, η δε περίοδος νόμιμης παραμονής τους είχε λήξει στις 27.4.2001 δηλ. σχεδόν τρία χρόνια πριν την έναρξη ισχύος της Οδηγίας.

Με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να αναφέρω ότι η εν λόγω Οδηγία έχει ενσωματωθεί στο προσχέδιο του νέου περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου που ετοίμασε η Νομική Υπηρεσία και τώρα μελετάται από το Υπουργείο Εσωτερικών και από το Τμήμα μας, επίκειται δε η έναρξη διαβούλευσής του. Επισυνάπτεται αντίγραφο του αποσπάσματος των σχετικών άρθρων για ενημέρωσή σας (**Παράρτημα Α**).

Council Resolution of 4 March 1996 on the status of third-country nationals residing on a long-term basis in the territory of the Member States, (Official Journal C 080 , 18/03/1996 p. 0002 – 0004)

Η Απόφαση αυτή ορίζει στην παράγραφο III τους επι μακρώ διαμένοντες ως αυτούς που αποδεικνύουν ότι συμπλήρωσαν διαμονή νόμιμη και αδιάλειπτη στην επικράτεια κράτους μέλους για περίοδο που ορίζεται στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους και σε κάθε περίπτωση μετά από περίοδο 10 ετών.

“III 1. Without prejudice to the provisions of Point IV, the following third-country nationals should be recognized in each Member State, as long-term residents: - those who provide proof that they have resided legally and without interruption in the territory of the Member State concerned for a period specified in the legislation of that Member State and, in any event, after 10 years’ legal residence.”

Το εθνικό μας δίκαιο δεν προνοεί για τέτοια περίοδο και άρα η Απόφαση γίνεται σχετική στις περιπτώσεις αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα για αδιάλειπτη περίοδο 10 ετών στην επικράτεια της Δημοκρατίας. Για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω το εν λόγω ζεύγος δεν πληροί αυτή την προϋπόθεση και επομένως βρίσκεται εκτός του πεδίου εφαρμογής της.

II. Σχετική Νομολογία του Ε.Δ.Α.Δ.

I. Δικαιοδοσία

Λόγω της αιωρούμενης «απειλής» ή επικείμενης προσφυγής του ζεύγους στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ε.Δ.Α.Δ.) θα ήθελα να κάνω μια σύντομη αναφορά στο Άρθρο 35 (1) της Σύμβασης σύμφωνα με το οποίο το Ε.Δ.Α.Δ. έχει δικαιοδοσία για εξέταση κάποιας υπόθεσης, σύμφωνα με γενικά αναγνωρισμένους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου αφού έχουν εξαντληθεί τα εσωτερικά ένδικα μέσα.

“It is a recognisable rule that, where a state has treated an alien in its territory inconsistently with its international obligations but could nevertheless by subsequent action still secure for the alien the treatment (or its equivalent) required by its obligations, an international tribunal will not entertain a claim put forward on behalf of that person unless he has exhausted the legal remedies available to him in the state concerned.” (1 Oppenheim’s International Law, 522-523 (Jennings & Watts (eds.), 9th ed.1992).”

Σε σχέση με τα πιο πάνω θα ήθελα να τονίσω το γεγονός ότι στις 24.2.2005 οι παραπονούμενοι απέσυραν την προσφυγή τους εναντίον των διαταγμάτων απέλασης/κράτησης κατά το στάδιο μάλιστα της ακρόασης της ενδιάμεσης αίτησής τους για αναστολή της απέλασης. Επιπλέον συνήψαν ενώπιον του Δικαστηρίου συμβιβαστική λύση με τις Αρχές και συμφώνησαν οι ίδιοι να αναχωρήσουν εντός των επόμενων 20 ημερών (διαβιβάζεται αντίγραφο του σχετικού πρακτικού του Δικαστηρίου, **Παράρτημα Β**). Οι παραπονούμενοι όπως φαίνεται και από την αθέτηση εκ μέρους τους της εφαρμογής της συμβιβαστικής συμφωνίας εμμένουν στην θέση τους να αγνοούν καθόλα τις νόμιμες υποχρεώσεις τους ως προς την Δημοκρατία.

Είναι η θέση μου ότι στο παρόν στάδιο, τυχόν επικείμενη προσφυγή των αλλοδαπών στο Ε.Δ.Α.Δ. δεν θα έχει εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα στη Δημοκρατία.

II. Ισχυριζόμενο δικαίωμα

Από τις μέχρι τώρα παραστάσεις, δικαστικές και εξωδικαστικές των εν λόγω αλλοδαπών είναι φανερό ότι το βασικό ανθρώπινο δικαίωμα τους που θεωρούν ότι παραβιάζεται με την εκτέλεση των διαταγμάτων απέλασης είναι το δικαίωμά τους να εγκατασταθούν μόνιμα οικογενειακώς σε χώρα της επιλογής τους, άλλη από την χώρα καταγωγής τους.

Θα ήθελα εν προκειμένω να εκφράσω την άποψη ότι δεν υφίσταται τέτοιο ανθρώπινο δικαίωμα και ότι ειλικρινής και συνεπής σεβασμός στην έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απαιτεί την προστασία του όρου από το να περικλύει σωρεία άλλων εννοιών και επιχειρημάτων στο σημείο που να καταντά την έννοια τους ανούσια.

Εν πάση περιπτώσει τέτοιο δικαίωμα δεν αναγνωρίζεται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:

“The right of an alien to enter, and to reside in the territory of a Contracting State has not been laid down in the European Convention on Human Rights....While Article 2, paragraph 2 of Protocol No. 4 provides

that ‘everyone shall be free to leave any country including his own’ the second paragraph of Article 3, of the same Protocol expressly restricts the right to enter the territory of a Contracting State to nationals. Article 4 of Protocol No. 4 only prohibits the collective expulsion of aliens, while Article 1 of Protocol No. 7 contains certain procedural requirements for decisions concerning the expulsion but does not restrict the sovereign right to expel aliens.” [O. Van Dijk, Protection of “Integrated” Aliens Against Expulsion under the European Convention of Human Rights, *European Journal of Migration and Law* 1 (1999): 293-312, p. 293]

Η πιο πάνω θέση βασίζεται σε πάγια νομολογία τόσο της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσο και του Δικαστηρίου Στην Αίτηση Αριθμός 7048/75 στην υπόθεση *X v. United Kingdom* (9 March 1977) η Επιτροπή αποφάσισε ότι η Σύμβαση και συγκεκριμένα το Άρθρο 8 αυτής δεν δημιουργεί το δικαίωμα για ζεύγος αλλοδαπών να διαμένουν σε μια συγκεκριμένη χώρα άλλη από την χώρα καταγωγής τους. Η Επιτροπή σημείωσε ότι: “That follows from the liberty of the States not restricted by the Convention, to regulate the entry of aliens.”

“As a matter of International Law and subject to its Treaty obligations, a state has the right to control the entry of non-nationals into its territory.” (*Abdulaziz, Cabales and others v. The United Kingdom* (1985) 7 EHRR 471, para. 67; *Gul v. Switzerland* (1996) 22 EHRR 93 para. 38; *Ahmut v. The Netherlands* (1996) 24 EHRR 62)

‘Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Σύγγραμμα “Theory and Practice of the European Convention of Human Rights” P. Van Dijk & G.J.H. van Hoof (2nd Edition 1990), σελίδα 519, υποσημείωση 1305:

“In Application No. 7048/75 in *X v. The United Kingdom* (9 March 1977), where the Commission decided that Article 8 does not per se guarantee the right for a married couple to move their residence to a specific country, where one of the two has a visitor’s permit.”

Η πιο πάνω αρχή εφαρμόστηκε συστηματικά σε νομολογία σχεδόν 30 ετών. Στην Αίτηση Αριθμός 42703/98 *Radovanovic v. Austria* ημερομηνίας 24 Απριλίου 2004 αναφέρεται ξανά ότι αλλοδαποί δεν έχουν το δικαίωμα σύμφωνα με τη Σύμβαση να εισέρχονται ή να διαμένουν σε συγκεκριμένη χώρα και οι χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης οφείλουν να ελέγχουν την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών σύμφωνα βέβαια πάντα με τα πλαίσια προστασίας που καθορίζει η Σύμβαση.

Συμπέρασμα:

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν κατοχυρώνει το δικαίωμα σε άτομο ή οικογένεια προς μόνιμη εγκατάσταση τους σε χώρα της επιλογής τους εκτός από την χώρα από την οποία προέρχονται, έστω κι αν η εγκατάσταση στη χώρα επιλογής τους θα συντελούσε σε ευνοϊκότερες συνθήκες γι’ αυτούς.

III. Σχετικές πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Σύμφωνα με το Άρθρο 1 της Σύμβασης και την ερμηνεία αυτής από το Ε.Δ.Α.Δ. και εν όψει του γεγονότος ότι οι παραπονούμενοι βρίσκονται ακόμη στην επικράτεια της Δημοκρατίας, η Δημοκρατία οφείλει στους χειρισμούς της να προστατεύει τα δικαιώματά τους. Οι πρόνοιες της Σύμβασης ισχύουν χωρίς διακρίσεις σε όλα τα άτομα εντός της δικαιοδοσίας του Κράτους Μέλους.

Σχετικά Άρθρα της Σύμβασης κατά την άποψή μου με την περίπτωση των παραπονουμένων είναι το Άρθρο 3 της Σύμβασης και το Άρθρο 8 της Σύμβασης.

“First some decisions of the European Commission of Human Rights and later judgements of the European Court of Human Rights (*Berrehab* and *Moustaquim*) made it clear that the European Convention of Human Rights also applies to alien immigrants and that especially its Articles 3 and 8 on inhuman treatment and family life, restricted the possibilities to expel aliens who have been admitted, have long lawful residence and close family ties in the country of residence.” (Kees Groenendjik, “Long Term Immigrants and the Council of Europe”, *European Journal of Migration and Law*, vol.1 (1999), p.281

Ακολουθεί εκτεταμένη ανάλυση των πιο πάνω προνοιών.

I. ΑΡΘΡΟ 3 ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Σχετικά με την επίδραση του Άρθρου 3 της Σύμβασης στην υπο εξέταση περίπτωση θα ήθελα να αναφέρω τα εξής:

Στην απόφαση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Αίτηση *Cruz Varas v. Sweden*, η Επιτροπή εξετάζοντας το ερώτημα κατά πόσο η επικείμενη απέλαση κατά του Varas αποτελούσε παραβίαση του Άρθρου 3 της Σύμβασης, ανέφερε ότι η μεταχείριση σε τέτοιες περιπτώσεις αλλοδαπών για να αποτελεί παραβίαση του Άρθρου 3 πρέπει να πάσχει σοβαρά υπό τις περιστάσεις. Η Επιτροπή σ’ αυτή την υπόθεση έθεσε ψηλό όριο σχετικά με την δυνατότητα εφαρμογής του Άρθρου 3 σε υποθέσεις απέλασης.

Είναι η θέση μου ότι τα γεγονότα της υπο εξέτασης υπόθεσης δεν αναδεικνύουν θέμα παραβίασης του δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο Άρθρο 3 της Σύμβασης.

Θα ήθελα επίσης να σχολιάσω ότι ούτε η επικείμενη απομάκρυνση του παιδιού αποτελεί παρέμβαση εκ μέρους της Δημοκρατίας στο δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το Άρθρο 3 της Σύμβασης. Στην προαναφερθείσα υπόθεση η Επιτροπή ανέφερε στην παράγραφο 92 της απόφασης της ότι:

“The Commission considers that, although the expulsion of the son would involve serious problems for him, the circumstances are not such as to indicate a violation of Article 3 of the Convention.”

Περαιτέρω, προς υποστήριξη της θέσης μου ότι το γεγονός ότι οι παραπονούμενοι πιθανότατα θα απολάμβαναν ευνοϊκότερες συνθήκες διαβίωσης στην Κύπρο παρά στη χώρα προέλευσής τους δεν αποτελεί παραβίαση του Άρθρου 3 ή του Άρθρου 8 της Σύμβασης, σημειώνω την αναφορά του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Bensaid v. United Kingdom* (2001), παρα. 32:

“ The fact that the applicant’s circumstances in Algeria would be less favourable than those enjoyed by him in the United Kingdom is not decisive from the point of view of Article 3 of the Convention.”

Θα ήθελα επίσης να τονίσω ότι σαφέστατα αναγνωρίζεται το γεγονός ότι η απομάκρυνση του παιδιού πιθανότατα θα αποτελέσει πηγή προβλημάτων. Επισημαίνεται όμως ότι η απομάκρυνση αυτή υπό τέτοιες συνθήκες κατέστη αδύνατο να αποφευχθεί, αφού οι ίδιοι οι γονείς του παιδιού συστηματικά αρνούνται να συμμορφωθούν με τις νόμιμες υποχρεώσεις των, γνωρίζοντας τις νομικές συνέπειες της μη συμμόρφωσης και ακόμη χειρότερα τις πιθανές συνέπειες για το παιδί τους. Σχετική απόφαση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που φαίνεται να επιβεβαιώνει τη θέση μου ότι δεν ευθύνεται η Δημοκρατία για τις συνέπειες της άρνησης του ζεύγους να συμμορφωθεί με τις δια νόμου επιβαλλόμενες υποχρεώσεις τους είναι η απόφαση στην υπόθεση *Cruz Varas v. Sweden* (1991) όπου στην παρα. 102 σημειώνεται ότι:

“The Commission is therefore of the opinion that the splitting up of the family, as a result of the family member’s failure to comply with lawful order, does not show lack of respect for the applicant’s family life.”

Είναι η άποψη μου, ότι την ευθύνη για τις συνέπειες που δυστυχώς θα έχει να αντιμετωπίσει το παιδί, δεν φέρει η Δημοκρατία αλλά οι ίδιοι οι γονείς του. Η Δημοκρατία τόσο εις ένδειξη καλής θέλησης αλλά και στα πλαίσια της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού που κατοχυρώνονται στις σχετικές διεθνείς συνθήκες και στο Σύνταγμα της Δημοκρατίας, παραχώρησε παράταση της παραμονής των γονέων για τη συμπλήρωση του σχολικού έτους του παιδιού δύο φορές, έστω κι’αν επρόκειτο για νηπιαγωγείο. Δυστυχώς οι γονείς του παιδιού δεν πήραν σοβαρά τις παραχωρήσεις των Αρχών ή ίσως τελικά αυτό να μην ήταν το πραγματικό κίνητρό τους, και αποφάσισαν να συνεχίσουν να παραμένουν (και να εργάζονται) παράνομα. Τη νομική και ηθική ευθύνη για αυτή τους την απόφαση δεν φέρει η Δημοκρατία.

II. ΑΡΘΡΟ 8 ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η προστασία του Άρθρου 8 της Σύμβασης είναι σχετική στη συγκεκριμένη περίπτωση όσον αφορά τόσο την προστασία του δικαιώματος της οικογενειακής ζωής όσο και στην προστασία του δικαιώματος της προσωπικής ζωής. Ακολουθώντας θα αναλύσω τη σχετική νομολογία για τα δύο αυτά δικαιώματα για να εξηγήσω τη θέση μου ότι η απόφασή μου για απέλαση των παραπονουμένων δεν παραβιάζει το Άρθρο 8 της Σύμβασης.

i. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ

Σχετικά με την προστασία του δικαιώματος οικογενειακής ζωής όπως αυτό κατοχυρώνεται στην Ε.Σ.Δ.Α. καθώς και στο Σύνταγμα της Δημοκρατίας, θα ήθελα να αναφέρω ότι η συγκεκριμένη υπό εξέταση περίπτωση δεν αφορά οικογενειακή επανένωση, αφού ολόκληρη η σύνθεση της βάσης της συγκεκριμένης οικογένειας βρίσκεται στην επικράτεια της Δημοκρατίας και καλείται να αναχωρήσει ολόκληρη στη χώρα καταγωγής τους. Αποτελεί τη σαφή πρόθεση της Δημοκρατίας να μην διασπαστεί η οικογένεια αυτή και να αναχωρήσουν όλα τα μέλη της μαζί για τη χώρα καταγωγής τους.

Στην Αίτηση Αριθμός 48321/00, στην απόφαση στην υπόθεση *Slivenko v. Latvia*, ημερομηνίας 9 Οκτωβρίου 2003, το Δικαστήριο ανέφερε ότι με την απομάκρυνση ολόκληρης της οικογένειας από την Λάτβια από τις Αρχές της Λάτβιας, δεν διασπάστηκε η οικογένεια και άρα οι Αρχές δεν παραβίασαν το δικαίωμα των αιτητών για προστασία της οικογενειακής τους ζωής.

“Under the Convention the applicants were not entitled to choose in which of the two countries ... to continue or re-establish an effective family life.”

Περαιτέρω το ίδιο επιχείρημα εξετάστηκε και στην υπόθεση *Cruz Varas v. Sweden* (1991) 14 EHRR 1 (para.88-89) όπου το Δικαστήριο αποφάσισε ότι η απέλαση παντρεμένου ζεύγους μαζί με το παιδί τους στην χώρα καταγωγής τους, σε συνθήκες οι οποίες δεν εμφάνιζαν αξεπέραστα εμπόδια στη συνέχιση της οικογενειακής τους ζωής στη χώρα αυτή δεν αποτελούσε παραβίαση του δικαιώματος για προστασία της οικογενειακής τους ζωής. Η Επιτροπή αξίζει να σημειωθεί ότι δήλωσε ότι οι Αιτητές δεν παρουσίασαν ικανοποιητικά στοιχεία για το ότι θα ήταν αδύνατο να συνεχίσουν την οικογενειακή τους ζωή στη χώρα καταγωγής τους. Είναι άρα σημαντικό να τονιστεί ότι το βάρος απόδειξης τέτοιων συνθηκών και εμποδίων φέρουν οι Αιτητές σύμφωνα με νομολογία του Στρασβούργου:

“97. The Commission recalls that there is no general right under the Convention to enter, reside in and not to be expelled from a given country...In such a situation it is incumbent on the applicants to show that there are obstacles to establishing family life in their home countries or that there are special reasons why that could not be expected of them.”

Στην υπό εξέταση υπόθεση το παραπονούμενο ζεύγος σε καμία περίπτωση δεν προσκόμισε τέτοια στοιχεία.

Η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα είναι σαφής:

“Article 8 does not impose a general obligation on a state to respect the choice of married couples as to the country of their residence where there are no obstacles to establishing family life in their own or their spouse’s home countries.” (*Abdulaziz v. UK* (1985) 7 EHRR 471 para. 67, *Gul v. Switzerland* (1996) 22 EHRR 93 para. 38; *Ahmut v. Netherlands* (1996) 24 EHRR 62).

Συγκεκριμένα στην απόφαση του Ε.Δ.Α.Δ. στην υπόθεση *Abdulaziz v. UK* (1985) 7 EHRR 471, η Επιτροπή αποφάσισε ότι η άρνηση της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου να επιτρέψει στους συζύγους των αιτητριών την εισδοχή ή παραμονή τους στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποτελούσε παραβίαση του δικαιώματος για οικογενειακή ζωή των αιτητριών. Ο λόγος ήταν ότι οι αιτήτριες απέτυχαν να αποδείξουν ότι υπήρχαν αξεπέραστα εμπόδια στην πιθανή εγκατάσταση των εν λόγω οικογενειών στις χώρες καταγωγής των συζύγων. Στην απόφαση αυτή του Δικαστηρίου αξίζει να σημειωθεί ότι διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο το γεγονός ότι οι αιτήτριες γνώριζαν ότι οι σύζυγοι τους δεν είχαν το δικαίωμα παραμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η σύναψη γάμου είχε τελεστεί με άτομα τα οποία είτε είχαν μόνο δικαίωμα προσωρινής παραμονής στη χώρα είτε απέτυχαν να εξασφαλίσουν την εισδοχή τους στην χώρα.

Από τα πιο πάνω παρατηρώ ότι ο γάμος των παραπονουμένων όπως φαίνεται στην σχετική παράθεση των γεγονότων ανωτέρω είχε τελεστεί όταν το ζεύγος των αλλοδαπών την περίπτωση των οποίων εξετάζουμε δεν είχαν μόνιμο δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια της Δημοκρατίας. Επίσης παρατηρώ ότι οι αλλοδαποί δεν έχουν πληροφρήσει το Τμήμα για οποιαδήποτε σοβαρά εμπόδια που τυχόν θα αντιμετώπιζαν στην περίπτωση που επέστρεφαν στη χώρα τους.

Συμπέρασμα:

Είναι η θέση μου ότι όπως φαίνεται και από τα πιο πάνω η απόφασή μου για απέλαση των εν λόγω αλλοδαπών δεν παραβιάζει το δικαίωμα τους για προστασία της οικογενειακής τους ζωής, όπως αυτό κατοχυρώνεται από το Άρθρο 8 της ΕΣΔΑ και το Σύνταγμα της Δημοκρατίας. Επαναλαμβάνω ότι:

“Article 8 cannot be considered to impose on a State a general obligation to respect the choice by married couples of the country of their matrimonial residence and to authorise family reunion in its territory.” (*Abdulaziz v. U.K.*; *Gul v. Switzerland*)

Είναι η πρόθεση της Δημοκρατίας να αναχωρήσει ολόκληρη η οικογένεια των παραπονουμένων, (άρα δεν τίθεται θέμα διάσπασης της οικογένειας) για την χώρα καταγωγής τους, όπου δεν φαίνεται να υπάρχει σοβαρό πρόβλημα που να εμποδίζει την επανεγκατάστασή τους εκεί με βάση τα στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν μας.

ii. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Όπως αναφέρει ο Δικαστής Morenilla στην απόφαση *Nasri v. France*, (1995) Series A No, 3209-B, p. 31, “Deportation from a country in which the person concerned has lived from birth or from childhood constitutes an interference with his private and personal sphere where it entails, as in this case, the separation of the person concerned from his essential social environment, his emotional and ‘social circle’, including his family.”

Για λόγους που ανέφερα πιο πάνω θεωρώ ότι την ευθύνη για τα επακόλουθα της απέλασης στην προσωπική ζωή των αλλοδαπών φέρουν οι ίδιοι και όχι η Δημοκρατία, και άρα δεν πιστεύω ότι η απέλαση τους αποτελεί παραβίαση εκ μέρους της Δημοκρατίας του δικαιώματος προστασίας της προσωπικής τους ζωής.

Όπως ξεκαθαρίζει το Ε.Δ.Α.Δ. στην απόφασή του στην υπόθεση *Bensaid v. United Kingdom* (2001) 33 EHRR 205 παράγραφος 46, “Not every act or measure which adversely affects moral or physical integrity will interfere with the right to respect to private life guaranteed by Article 8”

Επίσης θα ήθελα να αναφέρω ότι το δικαίωμα προστασίας της προσωπικής ζωής σε περιπτώσεις απέλασης έχουν οι αλλοδαποί οι οποίοι θεωρούνται ενταγμένοι (“integrated”) στην κάθε χώρα. Όπως φαίνεται και από το πιο πάνω απόσπασμα του Δικαστή Morenilla, το δικαίωμα σεβασμού της προσωπικής ζωής του αλλοδαπού ενδέχεται να παραβιάζεται από ενδεχόμενη απέλαση όταν ο αλλοδαπός έχει ζήσει από την ημερομηνία της γέννησης του στην εν λόγω χώρα ή τουλάχιστον από την παιδική του ηλικία και για το περισσότερο μέρος της ζωής του.

Στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *C v. Belgium* (7.8.1996), όπου εξετάστηκε ξανά το θέμα της προστασίας της προσωπικής ζωής αλλοδαπού που βρισκόταν υπό απέλαση σημειώνεται: “In addition Mr. C established real social ties in Belgium. He lived there from the age of eleven, went to school there, underwent vocational training there and worked there for a number of years. He accordingly also established a private life there within the meaning of Article 8, which encompasses the right for an individual to form and develop relationships with other human beings, including relationships of a professional or business nature.”

Το βασικό κριτήριο του Δικαστηρίου σχετικά με το πότε η προστασία του δικαιώματος προσωπικής ζωής αλλοδαπού που υπόκειται σε απέλαση αποτελεί δικαίωμα που προστατεύεται από τη Σύμβαση φαίνεται να είναι η ιδιότητα του αλλοδαπού αυτού ως ενταγμένου μετανάστη (“integrated immigrant”) η οποία εξαρτάται κυρίως από τη διάρκεια της διαμονής του αλλοδαπού αυτού στη χώρα δηλαδή από τουλάχιστον νεαρή ηλικία και για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Το συμπέρασμα αυτό φαίνεται να επικυρώνει και η σημαντική και πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Slivenko v. Latvia* όπου “it appears that the removal of persons from a territory where they **resided practically throughout their lives** amounts to an infringement of their rights to private life and their home.”(Pieter Boeles and Marina den Houdijker, Case Reports, European Journal of Migration and Law, p. 163)

Θα ήθελα επίσης να αναφερθώ στην απόφαση *Bensaid v. The United Kingdom* (2001), όπου αναφέρθηκε:

“48.... Even assuming that the dislocation caused to the applicant by removal from the United Kingdom where he has lived for the **last eleven years** was to be considered by itself as affecting his private life, in the context of the relationships and support framework which he enjoyed there, the Court considers that such interference may be regarded as complying with the requirements of the second paragraph of Article 8, namely as a measure “in accordance with the law”, pursuing the aims of the protection of the economic well-being of the country and the prevention of disorder and crime, as well as being necessary in a democratic society for those aims.”

Η απόφαση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την υπό εξέταση υπόθεση εν όψει της ομοιότητάς της χρονικής περιόδου διαμονής του αιτητή με την χρονική περίοδο φυσικής παρουσίας των παραπονουμένων στην Δημοκρατία.

Είναι φανερό από τα υπό εξέταση στοιχεία ότι οι προϋποθέσεις που διαφαίνονται στη νομολογία του Δικαστηρίου για το πότε τίθεται θέμα παραβίασης του δικαιώματος προστασίας της προσωπικής ζωής που ισχύουν αναμφίβολα στις περιπτώσεις των ενταγμένων μεταναστών (“integrated immigrants”) δεν καλύπτουν την περίπτωση των υπό εξέταση παραπονομένων.

Οι αλλοδαποί αυτοί έχουν ζήσει στην Κύπρο για χρονική περίοδο σημαντικά κατώτερη του ορίου που καθορίζει η νομολογία του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για προστασία της Σύμβασης σε περιπτώσεις απέλασης ενταγμένων μεταναστών. (“integrated immigrants.”)

iii ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Παραθέτω αρχικά το εξής απόσπασμα από το Σύγγραμμα “Human Rights Practice” Jessica Simor and Ben Emmerson (2000), para. 8. 07:

“Whether the decision to refuse entry or expel an individual is compatible with the obligations of the authorities under the Convention will depend on the seriousness of the interference with the applicant’s rights in each case. Thus there can be no general findings that immigration rules or laws comply with the Convention, each decision must be considered on its individual merits.”

Επίσης θα ήθελα να αναφέρω ότι “According to the court’s case-law (the authorities) would have to strike a fair balance between the legitimate interests of the alien and the interests to be protected by the State.” (Van Dijk, ‘Protection of “Integrated” Aliens against expulsion under the European Convention of Human Rights, European Journal of Migration and Law vol.1 (1999), p.293)

Αποτελεί τη θέση μου ότι οι αλλοδαποί στην υπο εξέταση περίπτωση δεν έχουν τέτοιο επηρεαζόμενο δικαίωμα ή συμφέρον για τους λόγους που ανέφερα πιο πάνω.

Αλλά ακόμη και υποθέτοντας ότι η απόφαση για απέλαση επηρεάζει αρνητικά την προστασία του δικαιώματος οικογενειακής ζωής ή προσωπικής τους ζωής, είναι η θέση μου ότι τέτοιος επηρεασμός είναι αναγκαίος σε μια δημοκρατική κοινωνία. Εν πάση περιπτώσει το γεγονός ότι οι εν λόγω αλλοδαποί προχώρησαν σε κατάχρηση των υφισταμένων διαδικασιών και παρέμειναν (και εργάζονται) παράνομα θα ήταν σχετικό στην εξέταση του κατά πόσο η απέλαση είναι αναγκαία για προστασία του δημοσίου συμφέροντος και της γενικότερης μας μεταναστευτικής πολιτικής.

Σχετική βρίσκω επίσης την πολύ πρόσφατη απόφαση της Βουλής των Λόρδων στην υπόθεση *Regina v. Secretary of State for the Home Department (Appellant) ex parte Razgar (FC) (Respondent)* [2004] UKHL 27, όπου ο Λόρδος Bingham of Cornhill προχώρησε σε εκτεταμένη ανάλυση της εφαρμογής της αρχής της αναλογικότητας σε θέματα εμπλοκής του Άρθρου 8 της Ε.Σ.Δ.Α. σε διαδικασίες απέλασης. Στις παραγράφους 17-20 της σχετικής απόφασης αναφέρεται:

“In a case where removal is resisted in reliance on article 8, these questions are likely to be:

- (1) Will the proposed removal be an interference by a public authority with the exercise of the applicant's right to respect for his private or (as the case may be) family life?
- (2) If so, will such interference have consequences of such gravity as potentially to engage the operation of article 8?
- (3) If so, is such interference in accordance with the law?
- (4) If so, is such interference necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the

prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others?

(5) If so, is such interference proportionate to the legitimate public end sought to be achieved?

18. If the reviewing court is satisfied in any case, on consideration of all the materials which are before it and would be before an adjudicator, that the answer to question (1) clearly would or should be negative, there can be no ground at all for challenging the certificate of the Secretary of State. Question (2) reflects the consistent case law of the Strasbourg court, holding that conduct must attain a minimum level of severity to engage the operation of the Convention: see, for example, *Costello-Roberts v United Kingdom* (1993) 19 EHRR 112. If the reviewing court is satisfied that the answer to this question clearly would or should be negative, there can again be no ground for challenging the certificate. If question (3) is reached, it is likely to permit of an affirmative answer only.

19. Where removal is proposed in pursuance of a lawful immigration policy, question (4) will almost always fall to be answered affirmatively. This is because the right of sovereign states, subject to treaty obligations, to regulate the entry and expulsion of aliens is recognised in the Strasbourg jurisprudence (see *Ullah and Do*, para 6) and implementation of a firm and orderly immigration policy is an important function of government in a modern democratic state. In the absence of bad faith, ulterior motive or deliberate abuse of power it is hard to imagine an adjudicator answering this question other than affirmatively.

20. The answering of question (5), where that question is reached, must always involve the striking of a fair balance between the rights of the individual and the interests of the community which is inherent in the whole of the Convention. ...Decisions taken pursuant to the lawful operation of immigration control will be proportionate in all save a small minority of exceptional cases...”

Η εφαρμογή των πιο πάνω αρχών θεωρώ ότι επιβεβαιώνει την κρίση μου, ότι η απέλαση των συγκεκριμένων παραπονομένων υπό τις επικρατούσες περιστάσεις κρίνεται απαραίτητη.

Καταλήγοντας θα ήθελα να τονίσω ότι και στην προκειμένη περίπτωση, όπως είναι η πρακτική μας για κάθε άλλο αλλοδαπό ανεξάρτητα από θρησκεία και υπηκοότητα, καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια να εξεταστούν τα δεδομένα της καλόπιστα και αντικειμενικά, λαμβάνοντας όμως παράλληλα υπόψη το δημόσιο συμφέρον, τη γενική μας μεταναστευτική πολιτική και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της πατρίδας μας.

Πιστεύω ότι οι εν λόγω αλλοδαποί έτυχαν αρκετών εξαιρέσεων ειδικά για ανθρωπιστικούς λόγους κι αν οι ίδιοι αισθάνονται ότι αδικήθηκαν από την απόφασή μου, πολλώ δε μάλλον αν θεωρούν ότι αυτή πάσχει νομικά, δεν αντιλαμβάνομαι γιατί απέσυραν την προσφυγή τους εναντίον των διαταγμάτων απέλασης/κράτησης κατά το στάδιο μάλιστα της ακρόασης της ενδιάμεσης αίτησής τους για αναστολή της απέλασης.

Παραμένω στην διάθεση σας για οποιοσδήποτε περαιτέρω διευκρινήσεις.

(Α. Σιακαλλή)
Διευθύντρια

Παρατηρήσεις του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

- **Παράγραφος 37:**

Το πιο κάτω απόσπασμα να προστεθεί μετά τη λέξη “long-term initiatives” (δέκατη γραμμή):

Οι δραστηριότητες που δεν έχουν άμεση σχέση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα, οι διαγωνισμοί, οι ειδικές εκδηλώσεις, οι σχολικές δραστηριότητες, καθώς και η αναθεώρηση του Αναλυτικού Προγράμματος, όπως της Αγωγής του Πολίτη, έχουν αναβαθμιστεί σημαντικά και έχουν ασκήσει μια πολύ θετική επίδραση στην πλειοψηφία των μαθητών ανεξάρτητα από εθνική καταγωγή ή κοινότητα.

Το πιο κάτω απόσπασμα να προστεθεί μετά τη λέξη “some teachers” (δέκατη τέταρτη γραμμή):

Η επίσημη πολιτική του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι η ενημέρωση και η συνειδητοποίηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πιθανά χαρακτηριστικά διακρίσεων ανάμεσα σε κάποιους εκπαιδευτικούς μπορεί να αντανakλούν τις προσωπικές τους απόψεις, οι οποίες με κανένα τρόπο δεν παρεμβαίνουν στην επίσημη διδασκαλία που συμμορφώνεται πλήρως με την επίσημη πολιτική.

- **Παράγραφος 66:**

Το πιο κάτω απόσπασμα να προστεθεί στο τέλος της παραγράφου:

Το Υπουργείο δεν έχει γίνει δέκτης κανενός επίσημου παραπόνου. Οι εξαιρέσεις που ζητούνται επίσημα από τους γονείς δίνονται πάντοτε και σε όλες τις περιπτώσεις προσφέρονται εναλλακτικά προγράμματα στα παιδιά. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το δικαίωμα της ελευθερίας στη θρησκεία (όπως και αυτό της σκέψης και της συνείδησης) διασφαλίζονται από το Άρθρο 18 του Συντάγματος της Δημοκρατίας. Δεν υπάρχει στιγματισμός των παιδιών που δεν παρακολουθούν το μάθημα των Θρησκευτικών, οι οποίοι είναι προσανατολισμένοι στην ορθόδοξη χριστιανική πίστη. Εκείνο που μπορεί να συμβαίνει περιστασιακά είναι η φυσική περιέργεια ή/και τα σχόλια των μαθητών για τους συμμαθητές τους που δεν παρακολουθούν την κανονική τάξη, είτε αυτά είναι Θρησκευτικά ή Φυσική Αγωγή, και που απαλλάσσονται από την παρακολούθηση στην τάξη. Κανένα προκατειλημμένο σχόλιο δε γίνεται για την πίστη των μαθητών. Οι ίδιοι οι μαθητές αναγνωρίζουν το δικαίωμα στη διαφορετικότητα στη θρησκεία.

- **Παράγραφος 83:**

Το πιο κάτω απόσπασμα να προστεθεί στο τέλος της παραγράφου:

Το γεγονός είναι ότι τα παιδιά Ρόμα λαμβάνουν υποστήριξη και βοήθεια στη γλώσσα τους, αφού το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει διορίσει τρεις Τουρκοκύπριους εκπαιδευτικούς και τέσσερις δίγλωσσους εκπαιδευτικούς που μιλούν εξίσου τα Ελληνικά και τα Τουρκικά κατά τη διάρκεια της παρούσας σχολικής χρονιάς 2005-2006.

- **Παράγραφος 85:**

Το πιο κάτω απόσπασμα να προστεθεί μετά τη λέξη “Commissioner for Administration” (ένατη γραμμή):

Διαφωνούμε κάθετα με αυτή την πρόταση. Δεν υπάρχει πολιτική για το διαχωρισμό των μαθητών. Σκοπός και προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι η καταπολέμηση αυτού του είδους του διαχωρισμού με την υιοθέτηση διάφορων μέτρων. Το γεγονός είναι ότι οι μαθητές θα πρέπει να εγγράφονται στο πλησιέστερο σχολείο του τόπου διαμονής τους με βάση την εκπαιδευτική τους

περιφέρεια. Εάν οι Ελληνοπόντιοι ενοικιάζουν ή αγοράζουν σπίτια σε συγκεκριμένες περιοχές και ως αποτέλεσμα μερικά σχολεία έχουν μεγάλο αριθμό από αυτούς τους μαθητές, δεν είναι κάτι για το οποίο θα πρέπει να κατηγορείται το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Έχει καταβληθεί προσπάθεια για μεταφορά μαθητών σε διαφορετικές εκπαιδευτικές περιφέρειες, στην Πάφο για παράδειγμα, και τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης Πάφου, στα οποία φοιτούν πέρα των 1000 μαθητών στα απογευματινά μαθήματα γλώσσας, καθώς και σε άλλα μαθήματα, έχουν μεταφερθεί σε περιοχή που κατοικείται από Ελληνοπόντιους έτσι ώστε ο μαθητικός πληθυσμός να αναμιχθεί.

- **Παράγραφος 87:**

Το πιο κάτω απόσπασμα να προστεθεί στο τέλος της παραγράφου:

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προσφέρει στους μαθητές των θρησκευτικών ομάδων όλη την πιθανή βοήθεια για φοίτηση τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτικά σχολεία, και στην περίπτωση των τελευταίων επιχορηγούνται έτσι ώστε να μπορούν να φοιτούν σε σχολεία της επιλογής τους.